

บทที่ 2

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้จะกล่าวถึงเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย คุณลักษณะของครูที่ดี คุณลักษณะของครูพลศึกษาที่ดี คุณลักษณะของครูพลศึกษาในด้านการเรียนการสอน ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านคุณธรรม ด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความรับผิดชอบต่อนักเรียน ด้านการปฏิบัติหน้าที่พิเศษต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของครูพลศึกษา ซึ่งได้แยกกล่าวตามลำดับดังนี้

คุณลักษณะของครูที่ดี

การให้การศึกษาและกระบวนการเรียนรู้ การสอนนับว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก ซึ่งถือเป็นหน้าที่หลักของครู อุทัย พิมพ์ใจชน (2526 : 5) กล่าวไว้ว่า คำว่า "ครู" มีคำนิยาม หมายถึง ผู้สั่งสอนศิษย์ แต่ความจริงแล้ว "ครู" มีความหมายเกินกว่านั้นมากนัก คือ เป็นทั้งปุชฌ์บุคลล แม่พิมพ์ของชาติ และเป็นผู้ซึ่งต้องประพฤติตนให้เป็นอย่างแก่สังคม วิจิตร ศรีสะอาด (2514 : 5) กล่าวถึงครูว่า คือหัวใจของการศึกษาทั้งหมด ถ้าครูยังอยู่ในสภาพด้อยพัฒนาแล้วไซ้ร้ ก็อย่าหวังว่าเยาวชนของชาติจะไม่พลอยด้อยพัฒนาไปด้วย ชาญชัย อินทรประวัตติ (2523 : 33-34) กล่าวถึง ครูว่า ครูที่ดีจะต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

1) มีลักษณะส่วนตัวดี นักเรียนจะเรียนรู้ได้ดี ถ้าเขามีความพึงพอใจตัวครู ผู้สอน ดังนั้นครูควรจะมีบุคลิกภาพของการเป็นครูพอสมควร อาทิ แต่งกายเหมาะสม มีความสุภาพอ่อนโยน มีความเมตตา กรุณา มีความกระตือรือร้น มีลักษณะเป็นผู้นำ มีอารมณ์ขัน มีศรัทธา และความภูมิใจในความเป็นครูของตน

2) มีความรู้ทั่วไปอย่างกว้างขวาง คนเป็นครูไม่ควรเป็นคนที่มีความรู้แต่ในเรื่องเนื้อหาวิชาที่ตนเองสอนเท่านั้น แต่จะต้องมีความรู้หลายด้าน เช่น สังคมวิทยา มานุษยวิทยา ปรัชญา ภาษาศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น

3) มีความรู้ความสามารถในวิชาที่สอน หากครูไม่มีความรู้ในเรื่องเนื้อหาวิชาที่สอนแล้ว จะไปทำให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่สอนได้อย่างไร

4) มีความสามารถในการสอน มีครูเป็นจำนวนไม่น้อยที่มีความรู้ความสามารถในวิชาที่จะสอนเป็นอย่างดี แต่ไม่สามารถจะสอนให้ผู้อื่นเกิดการเรียนรู้ได้

ส่วน พันธ หันนาคินท์ (2524 : 155-159) ได้กล่าวถึงครูที่ดีในทัศนะของนักการศึกษาว่า จะต้องประกอบไปด้วยคุณลักษณะดังกล่าวต่อไปนี้

- 1) คุณลักษณะส่วนตัว ครูที่ดีควรมีคุณลักษณะดังนี้
 - 1.1) มีความประพฤติดี
 - 1.2) มีสติปัญญาสูง
 - 1.3) สุขภาพทางกายดี
 - 1.4) สุขภาพทางจิตดี
 - 1.5) รูปร่างหน้าตา และบุคลิกลักษณะดี
 - 1.6) มีความตรงต่อเวลา
 - 1.7) มีเจตคติที่ดีต่อนักเรียน
 - 1.8) มีความสามารถในการพูด
- 2) คุณลักษณะทางด้านงานอาชีพ ครูที่ดีควรมีลักษณะดังนี้
 - 2.1) มีความรู้ในวิชาที่สอน
 - 2.2) มีความรู้ในวิธีสอน
 - 2.3) มีความคิดริเริ่ม
 - 2.4) มีความสนใจต่องานอาชีพ
 - 2.5) มีความสามารถในการดำเนินการสอน
 - 2.6) มีความสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น

นอกจากนี้ สมบัติ มหาเรศ (2528 : 131) ชนดี ชุ่มจิต (2531 : 79)

เจริญ ไวรวัฒนกุล (2531 : 178) บุญถิ่น อัคราคร (2514 : 12-17 อึ้งถึงใน

โพธิ์ทอง จิตอ่อนน้อย, 2529 : 23) และพนอม แก้วกานิต (2531 : 56) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของครูที่ดีไว้อย่างสอดคล้องกันว่า ควรจะประกอบไปด้วยคุณสมบัติดังนี้

1) บุคลิกภาพดี บุคลิกภาพที่ดีของครูในที่นี้ หมายถึง บุคลิกภาพทั้งทางกายและจิตใจ เช่น รูปร่างหน้าตาดี ท่าทางสง่างามแต่ แต่งกายเรียบร้อย พูดจาไพเราะ นุ่มนวล สงบเสถียร มีลักษณะเป็นผู้นำ น้ำเสียงชัดเจน เป็นต้น

2) คุณสมบัติส่วนตัวดี เช่น สติปัญญาดี มีความเฉลียวฉลาด มีความรู้กว้างขวาง เชื่อมมั่นในตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กระตือรือร้น และสุขภาพอนามัยดี เป็นต้น

3) ความสามารถในการสอนและการปกครอง หรืออาจพูดอีกนัยหนึ่งว่า สอนดีและปกครองนักเรียนได้ดี เช่น อธิบายได้แจ่มชัด เด็กปฏิบัติตามได้ สอนแล้วเด็กสามารถคิดแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ สอนสนุก และสามารถปกครองนักเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัยตลอดเวลา

4) ประพฤติดี เช่น ละเว้นการกระทำที่เป็นอามารุขทั้งปวง กระทำแต่สิ่งที่เป็นกายสุจริต วชิสุจริตและมโนสุจริต

5) มีจรรยาบรรณครู และคุณธรรมสูง เช่น ซื่อสัตย์ต่อวิชาชีพ เสียสละ มีเมตตา ยุติธรรม มานะอดทน เป็นต้น

6) มนุษยสัมพันธ์ดี กล่าวคือ มีอหยาหยาไมตรีกับบุคคลทุกฝ่าย เช่น กับเพื่อนครู ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียน เป็นต้น

พระราชบัญญัติ (2527 : 61-62) ได้กล่าวถึงองค์คุณ 7 ประการของครู ซึ่งตรงกับหลักของพุทธศาสนา ดังนี้คือ

1) ปิโย นำรัก คือสร้างความรู้สึกรักสบายใจ ชวนให้ผู้เรียนอยากเข้าใกล้ เพื่อปรึกษาหารือ

2) ครู นำเคารพ คือมีความประพฤติสมควรแก่ฐานะ ทำให้เกิดความรู้สึกอบอุ่นใจ เป็นที่พึ่งได้

3) กวานิโย นำเจริญใจ คือเป็นผู้ทรงความรู้ภูมิปัญญาที่แท้จริง ทั้งเป็นผู้อบรมและปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ เป็นที่น่ายกย่อง นำเอาอย่าง ทำให้ศิษย์อ่อนแอ และรำลึกถึงด้วยความภูมิใจ

4) วัตตัจจะ รู้จักพูด รู้จักชี้แจงให้เข้าใจ รู้ว่าเมื่อไรควรพูดอะไร อย่างไร เป็นที่ปรึกษาที่ดี

5) วณนัทโธ ทนต่อถ้อยคำ คือพร้อมจะรับฟังคำปรึกษา คำซักถามอยู่เสมอ ไม่เบื่อ

6) กัมภีร์จะ กระทั่ง กัดดา สามารถชี้แจง อธิบายเรื่องที่ยาก ๆ ลึกซึ้ง ให้เข้าใจได้โดยง่าย

7) โน จักฺขฺณนํ นโยชะเย โนชักฺจุงไป ในทางเสื่อมเสีย รู้จักแนะนำ ในทางที่ถูกที่ควร

8) มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความเป็นประชาธิปไตย สร้างความสามัคคี ในหมู่คณะและต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง

9) สร้างและพัฒนามาตรฐานชีวิตของตนและครอบครัว

10) มุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเองทั้งทางด้านวิชาการและความประพฤติ บุคลิกภาพ ศิลธรรม วัฒนธรรม และประพฤติดนเป็นแบบอย่างที่ดีสมกับที่ได้ชื่อว่า เป็นครู

จากแนวคิดของบุคคลต่าง ๆ ดังกล่าวพอสรุปได้ว่า ครูที่ดีนั้นควรมี คุณสมบัติหรือคุณลักษณะดังนี้

1. มีความรู้กว้างขวาง
2. มีความกระตือรือร้น
3. มีทักษะในด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อวิชาชีพ
4. มีบุคลิกภาพดี
5. มีมนุษยสัมพันธ์ดี
6. มีคุณธรรม
7. มีวินัยในตัวเอง
8. ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคคลทั่วไป
9. มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพ
10. มีความรักและศรัทธาในสถาบันหลักของชาติ

คุณลักษณะของครูพลศึกษาที่ดี

การจัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาในโรงเรียนมีความสำคัญมากต่อการพัฒนานักเรียนให้การเจริญงอกงาม และมีการพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ฟอง เกิดแก้ว (2520 : 3) กล่าวว่า การพลศึกษาจะช่วยส่งเสริมให้บุคคลได้มีการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม เพื่อจะได้มีชีวิตอยู่อย่างสมบูรณ์ บุชเชอร์ (Bucher, 1975 : 76-78) กล่าวว่า การพลศึกษาจะช่วยให้มีความสัมพันธ์ผลทางวิชาการ สถิติปัญญา การหาเหตุผล มีความรู้เรื่องการออกกำลังกาย การป้องกันโรค สร้างความร่วมมือซึ่งกันและกัน ช่วยให้คนทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีน้ำใจรักความซื่อสัตย์ มีความซื่อสัตย์ในสุนทรียภาพ รับผิดชอบหน้าที่ เคารพ กฎหมายและสนับสนุนประชาธิปไตย อย่างไรก็ตาม สำอาง ห่วงบุตร (2524 : 283-286) ให้ทัศนะไว้ว่า วิชาพลศึกษาจะคืบคานน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับครูพลศึกษา เป็นสำคัญ สอดคล้องกับ ประชา ฤชกุล (2536 : 8) กล่าวไว้ว่า ผลสัมฤทธิ์ในการจัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของครูพลศึกษา และคุณภาพของครูพลศึกษา ซึ่งในเรื่องของคุณภาพของครูพลศึกษานี้ นักการศึกษาต่างประเทศคือ บุชเชอร์ (Bucher, 1972 : 562-568 อ้างถึงใน ปรีชา กลิ่นรัตน์ 2526 : 154-155) ได้กล่าวถึงครูพลศึกษาที่มีคุณภาพว่าต้องมีคุณลักษณะดังนี้

1) ต้องได้รับการฝึกฝนอย่างดีที่จะเป็นครูพลศึกษา ผลของการฝึกฝน เพื่อให้เป็นครู จะทำให้ยึดมั่นในหลักการของการเป็นครู มีความกระตือรือร้น มีวัฒนธรรม มีระเบียบวินัย มีความสะอาด ประณีต เรียบร้อย มีสุขภาพดี มีอารมณ์มั่นคง ทำงานร่วมกับคนอื่นได้ปรับตัวได้ดี มีความสามารถในการคิดและการตัดสินใจ สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ ๆ ได้ดี สนใจในสวัสดิภาพของนักเรียน สนใจที่จะพัฒนาการทำงาน มีความสุขไปกับการทำงาน และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

2) มีคุณสมบัติทั่วไปของครูพลศึกษา ต้องเป็นผู้มีความเฉลียวฉลาด เป็นนักวิชาการ มีบุคลิกภาพดี และมีความรู้เชิงวิชาการ

3) มีวิญญานของการเป็นครูพลศึกษา สำนึกในความสำคัญของบทบาท และหน้าที่ ตลอดจนความรับผิดชอบของครูพลศึกษาที่พึงมีต่อผู้เรียน

- 4) มีบุคลิกภาพ และปฏิบัติตามอุดมคติของวิชาพลศึกษาอย่างแท้จริง
- 5) ยึดมั่นในคุณธรรมและจรรยาบรรณของวิชาชีพพลศึกษา
- 6) เป็นผู้มีความซื่อสัตย์ สามารถทำงานร่วมกับบุคคลอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ฟรอสท์ (Frost, 1973 : 184-185) ได้กล่าวถึงครูพลศึกษาที่มีประสิทธิภาพไว้ว่า ควรีคุณสมบัติ คุณลักษณะดังต่อไปนี้

- 1) มีความรู้ในหลักวิชาชีพครู
- 2) มีความรู้พื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับพลศึกษา
- 3) มีความรู้เกี่ยวกับมนุษย์และสิ่งแวดล้อม
- 4) มีความรู้เข้าใจซาบซึ้งในศิลปวัฒนธรรม
- 5) มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการเจริญเติบโตของร่างกาย
- 6) เข้าใจวิธีการและเทคนิคการสอนสาขาวิชาชีพของตน
- 7) มีความรู้ความเข้าใจด้านปรัชญาการศึกษา และปรัชญาการพลศึกษา
- 8) มีความสามารถในการสร้างหลักสูตรพลศึกษา
- 9) มีความรู้ด้านการบริหารงานพลศึกษา
- 10) มีความรู้ด้านการประเมินผลนักเรียน
- 11) มีความเข้าใจในสัมพันธภาพภายในสังคม
- 12) เข้าใจประโยชน์ของการศึกษา กิจกรรมพลศึกษา และการออกกำลังกายที่มีผลต่อการพัฒนาบุคคล และสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อบุคคลอื่น ๆ ด้วย

13) เข้าใจประโยชน์ของการพลศึกษา และสามารถนำไปช่วยเหลือให้ตระหนักถึงคุณค่าของตนเอง และการเป็นตัวของตัวเอง

14) เข้าใจในความเกี่ยวเนื่องกันของพลศึกษากับวิชาสุขศึกษา สันทนาการ และนำไปใช้เกี่ยวเนื่องกันได้

15) มีความรู้ความเข้าใจ และมีความสามารถในเทคโนโลยีใหม่ ๆ ตลอดจนความก้าวหน้าในด้านภาษา คำศัพท์ใหม่ ๆ

บาลีย์และฟิลด์ (Baley and Field, 1976 : 30-37) กล่าวว่า ครูพลศึกษาควรีคุณสมบัติดังนี้

- 1) ครูพลศึกษาต้องมีสุขภาพทางกายและสุขภาพทางจิตดี มีพลังกาย
หลังใจสูง เพราะมีงานต้องรับผิดชอบมาก
- 2) ครูพลศึกษาควรมีความสามารถในทักษะที่แตกต่าง ๆ และมีส่วนร่วม
ในการฝึกกิจกรรมอยู่เสมอ ยิ่งครูพลศึกษามีความชำนาญในด้านกีฬาต่าง ๆ ศีมาก
เท่าใด ย่อมจะเป็นการส่งเสริมให้การปฏิบัติหน้าที่ได้มีประสิทธิภาพมากขึ้นเท่านั้น
- 3) ครูพลศึกษาควรมีสำนึกชอบที่จะให้การบริการบุคคลอื่น ไม่แสดง
กิริยาท่าทางวณอเนาง ควรกระตุ้นให้เด็กมีการแสดงออก ช่วยเหลือให้เด็กได้ฝึก
ตนเองให้เกิดทักษะและความชำนาญ พยายามให้เด็กได้เกิดการพัฒนาทางด้านต่าง ๆ
ด้วยตนเองและมีวุฒิภาวะทางปัญญาตามควรแก่สภาพ
- 4) ครูพลศึกษาควรมีความเป็นผู้นำ กล้ารับความผิดพลาด ครูพลศึกษา
ที่ประสบความสำเร็จ คือครูพลศึกษาผู้ซึ่งมองเห็นความสนุกว่าจริงของเด็กด้วยความ
พอใจและดีใจ
- 5) ครูพลศึกษาควรพยายามดึงเอาความสามารถส่วนตัวของเด็กออกมา
ให้ได้ เพราะทุกคนย่อมมีศักยภาพในตัวเอง สนใจเด็กทุกคน ปลูกฝังให้เด็กเกิด
ความรักในการเล่นกีฬาทุกประเภท
- 6) ครูพลศึกษาค้นคว้ามีวินัยในตนเอง มีบุคลิกภาพดึงดูดความสนใจ
และมีลักษณะของนักกีฬา ทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีของนักเรียน
- 7) ครูพลศึกษาต้องสนใจในบุคลิกภาพภายนอกของตนเองเสมอ รักษา
สมรรถภาพทางกายของตนเองให้ดีตลอดเวลา แต่งกายอย่างสะอาดส��เหมาะสม
ตามสถานการณ์และควรมีความสำนึกอยู่ตลอดเวลาว่า ตนเองเป็นตัวแทนของวิชาชีพ
ที่เป็นสมาชิกอยู่

มิลเลอร์ และแมสซี (Miller and Massey, 1963 : 11-12) กล่าวถึง
ลักษณะทั่วไปซึ่งเป็นคุณลักษณะที่จำเป็นซึ่งทำให้ครูพลศึกษาประสบความสำเร็จ
มีดังนี้

- 1) มีบุคลิกลักษณะที่ปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ง่าย
- 2) มีพื้นฐานความรู้อย่างกว้างขวาง
- 3) มีประสบการณ์อย่างเพียงพอ
- 4) มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพที่จะเป็นผู้สอน หรือผู้ฝึกกีฬา

5) มีระดับศีลธรรมจรรยาสูง
 6) มีกำลังกาย กำลังใจที่สามารถปฏิบัติงานภารกิจได้อย่างเข้มแข็ง
 สำหรับคุณลักษณะที่ดีของครูพลศึกษาในแนวความคิดของนักวิชาการ
 ของไทยได้กล่าวไว้สอดคล้องกันคือ

ปรีชา กลิ่นรัตน์ (2526 : 155) กล่าวว่า คุณลักษณะพิเศษของครูพลศึกษา
 ประกอบด้วย

- 1) มีคุณสมบัติและคุณลักษณะของนักกีฬา
- 2) มีความรู้ความเข้าใจพัฒนาการของเด็ก
- 3) มีทักษะทางกาย
- 4) มีความอดทนทางกาย
- 5) มีความกระตือรือร้น
- 6) มีมนุษยสัมพันธ์
- 7) มีความรอบคอบ
- 8) รู้จักทำงานแบบยืดหยุ่นได้
- 9) มีลักษณะผู้นำ
- 10) มีความซื่อสัตย์
- 11) มีความสามารถในการเคลื่อนไหวสูง

บุญเจอ สุวรรณพฤษย์ (2523 : 11-12) กล่าวว่า ครูพลศึกษาที่มี
 บุคลิกภาพดีต้องมีคุณลักษณะดังนี้

- 1) เป็นผู้มีความสุขดีทั้งกายและจิตใจ สุขภาพกายประกอบด้วย
 ความแข็งแรง ว่องไว มีความอดทน ไม่เจ็บป่วย และไม่พิการ สุขภาพจิตประกอบด้วย
 อารมณ์ดี ร่าเริง ยิ้มแย้มแจ่มใส มองโลกในแง่ดี มีใจหนักแน่น มีความ
 ยุติธรรม มีเหตุผล เป็นต้น
- 2) เป็นผู้มีความรู้และทักษะดีในทางพลศึกษา หมั่นแสวงหาความรู้
 ทักษะและประสบการณ์เพิ่มเติม
- 3) รู้เทคนิคในการถ่ายทอดความรู้และทักษะให้แก่ศิษย์ มีความ
 สามารถในการสอนและฝึกทักษะให้เข้าใจแจ่มแจ้งและสามารถปฏิบัติได้อย่างมี
 ประสิทธิภาพ

4) มีความประพฤติดี อยู่ในศีลธรรมและระเบียบวินัย แต่งกายเรียบร้อย ถูกต้องตามวัฒนธรรม สะอาด และเหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจ

5) สังคมดี มีมิตรภาพที่ดีต่อทุกคน สามารถเข้าได้กับทุกฝ่าย ทั้งบุคคลที่สูงกว่าเสมอกว่า และผู้ที่ต่ำกว่า รวมทั้งศิษย์ทุกคน

เศด็จ ลิมปไตรัตน์ (2528 : 68-70) ได้ให้ความเห็นว่า คุณลักษณะสำคัญของครูพลศึกษาประกอบด้วย

- 1) เป็นผู้มีสุขภาพดีทั้งร่างกายและจิตใจ
- 2) เป็นผู้มีความสามารถในการฝึก การสอนและการมีส่วนร่วมในกีฬาต่าง ๆ ได้หลายประเภท
- 3) มีความต้องการ และพร้อมที่จะให้บริการแก่นักเรียนและบุคคลทั่วไป
- 4) มีความสามารถที่จะทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกร่าเริงพอใจ และยกย่องจะฝึกหรือเล่นกีฬาต่อไป
- 5) เป็นผู้มีรูปร่าง และลักษณะท่าทางเหมาะสมกับอาชีพครูพลศึกษา
- 6) เป็นผู้มีลักษณะของความเป็นผู้นำ
- 7) มีน้ำใจเป็นนักกีฬา และพยายามปลุกฝังให้นักเรียนมีคุณสมบัติของผู้มีน้ำใจเป็นนักกีฬา
- 8) เป็นผู้มีหลักการหรืออุดมคติของตนเอง มีบุคลิกพิเศษ และมีคุณธรรม

จรรยา แก่นวงษ์คำ (2529 : 196) กล่าวว่า ครูพลศึกษาที่ดีควรประกอบด้วยคุณลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

- 1) มีสุขภาพดี และมีทักษะที่เป็นพื้นฐานเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ
- 2) มีความเชื่ออย่างจริงใจว่า พลศึกษา เป็นโปรแกรมใหญ่ที่เกี่ยวข้องไม่เพียงแต่การเล่นกีฬา และการเข้าร่วมกีฬาต่าง ๆ เท่านั้น
- 3) มีความกระตือรือร้นที่จะศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ เพื่อพัฒนาแนวความคิดทางด้านพลศึกษา
- 4) ใฝ่หาสิ่งที่จะส่งเสริมตนเองให้มีลักษณะแห่งความเป็นผู้นำ
- 5) ลักษณะท่าทางดี และมีสำนึกในการดึงดูดความสนใจของสังคม
- 6) มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด และมีเหตุผล

7) มีความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมของบุคคล คือ ลักษณะพิเศษอันหนึ่งที่จะช่วยให้ครูผลศึกษาประสบผลสำเร็จ

จากแนวความคิดของนักการศึกษาทั้งจากต่างประเทศและในประเทศไทย ซึ่งได้นำมากล่าวไว้นี้ หอสรุปถึงคุณลักษณะของครูผลศึกษาที่ดีได้ว่าจะประกอบไปด้วยคุณลักษณะใน 6 ด้านคือ

1. ด้านการเรียนการสอน
2. ด้านมนุษยสัมพันธ์
3. ด้านคุณธรรม
4. ด้านความมีระเบียบวินัย
5. ด้านความรับผิดชอบต่อหน้าที่
6. ด้านการปฏิบัติหน้าที่พิเศษต่าง ๆ

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้เลือกขอบข่ายคุณลักษณะทั้ง 6 ด้านมาเป็นกรอบหรือขอบข่ายในการวิจัยครั้งนี้ สำหรับรายละเอียดในแต่ละด้าน ผู้วิจัยได้นำมากล่าวตามลำดับดังนี้

คุณลักษณะด้านการเรียนการสอน

คุณลักษณะของครูผู้สอนเป็นสิ่งที่มอิทธิพลต่อความสำเร็จของการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากความสัมฤทธิ์ผลของผู้เรียนเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงประสิทธิภาพของครูผู้สอน สวัสดิ์ อุทรานันท์ (2525 : 3) กล่าวว่า คุณภาพของการจัดการเรียนการสอน นับว่ามีความเกี่ยวข้องกับวิชาชีพครูโดยตรง กล่าวคือถ้าไม่ให้ความสำคัญแก่คุณภาพของการจัดการเรียนการสอนแล้ว อาจกล่าวได้ว่า ใคร ๆ ก็เป็นครูได้ เบื้อง กุมพ (2517 : 10) ได้ให้ทัศนะว่าการสอนเป็นกระบวนการแห่งการร่วมมือระหว่างครูกับผู้เรียนเป็นกระบวนการที่มีทั้งปฏิกริยาร่วมบรรรยากาศที่ครูกับนักเรียนเข้าใจกันยอมส่งเสริมความงอกงามให้แก่การเรียน และความงอกงามนี้ไม่ใช่งอกงามทางด้านสติปัญญาเพียงด้านเดียว แต่น่าจะมีความงอกงามด้านอื่น ๆ อีกด้วย บรรรยากาศแห่งความเข้าใจซึ่งกันและกันและเป็นกันเองจะช่วยให้การสอนบรรลุผลสำเร็จไม่ว่าในห้องเรียน ในบ้าน หรือสถานที่ใดก็ตาม ชม อุมิภาส (2515 : 155)

กล่าวถึงการสอนว่า คือการจัดกระทำของผู้สอน เพื่อให้นักเรียนเกิดผลตามความมุ่งหมายที่การศึกษาวางไว้ วิธีดำเนินการสอนย่อมแตกต่างกันไปแล้วแต่ความมุ่งหมาย เพื่อที่จะให้เกิดอะไรแก่ผู้เรียน กัญญา สาทร (2521 : 236) กล่าวว่า หลักการศึกษาจะสมบูรณ์ไม่ได้ ถ้ามีแต่ทฤษฎีการเรียนรู้ แต่ไม่มีารปรับปรุงทฤษฎีดังกล่าวให้เป็นทฤษฎีการสอน ซึ่งองค์ประกอบของการสอนมี 3 ประการคือ วิธีสอน เครื่องมือสื่อการสอน บุคลิกภาพและลักษณะเฉพาะของครู บำรุง กัลลเจวิช และฉวีวรรณ กินาวงศ์ (2525 : 109-121) กล่าวถึงลักษณะการสอนที่ดีว่าควรมีลักษณะดังนี้

1) ต้องมีความมุ่งหมายของบทเรียน และให้มีการเตรียมเนื้อหา อุปกรณ์ การประเมินผลให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายดังกล่าวข้างต้น

2) ต้องยึดเด็กเป็นหลัก

3) ครูต้องสร้างบรรยากาศที่เหมาะสมกับการเรียนรู้

4) ควรมุ่งให้เด็กได้ทั้งความรู้ความสามารถ ทักษะและเจตคติ

5) ต้องเป็นการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่

6) ต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนคิดค้นหาเหตุผลความเป็นไป

7) ควรจะสัมพันธ์กับเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง

8) เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผน มีส่วนร่วมในการ

ดำเนินกิจกรรม

9) ไม่ควรยึดมั่นแต่เพียงวิธีสอนวิธีใดวิธีหนึ่ง

10) ต้องมีการประเมินผลตลอดเวลา

11) การสอนที่ดีย่อมเริ่มต้นจากการตั้งความมุ่งหมาย การกำหนดวิธีสอน การใช้อุปกรณ์และการวัดผลให้สอดคล้องกับตารางวิเคราะห์หลักสูตร โปรแกรมสอน และประมวลผลการสอน

ชาญชัย ศรีไสยเพชร (2525 : 109) ได้เสนอแนวการสอนที่ดีไว้ดังนี้

1) ต้องส่งเสริมให้นักเรียนมีประสบการณ์ตรงมากที่สุด

2) ต้องมีจุดประสงค์ของบทเรียน

3) ต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

4) ต้องมีการประเมินผลอยู่ตลอดเวลา

5) ต้องมีการเตรียมการสอนอย่างดี

- 6) ต้องมีสื่อการสอน
- 7) ต้องส่งเสริมให้นักเรียนทำงานเป็นหมู่คณะ
- 8) ต้องมุ่งให้เด็กได้รับทั้งความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดี
- 9) ต้องใช้วิธีสอนหลายแบบปนกัน
- 10) ต้องมีกิจกรรมให้นักเรียนทำ
- 11) ต้องมีการทวนใจ
- 12) ต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนคิดหาเหตุผล
- 13) ต้องสร้างบรรยากาศให้เหมาะสมกับการเรียนรู้
- 14) ต้องส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ใหม่ ๆ
- 15) ควรสอนให้เด็กใช้ประสาทสัมผัสมากที่สุด
- 16) สอนตามกฎแห่งการเรียนรู้
- 17) ต้องส่งเสริมให้เด็กรู้จักแก้ปัญหาด้วยตัวเอง
- 18) ต้องสอนให้สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของ

นักเรียน

- 19) ต้องมีการเร้าความสนใจก่อนนำการสอนเสมอ

ในการสอนวิชาพลศึกษา ซึ่งมีลักษณะวิชาที่แตกต่างไปจากวิชาอื่น ๆ บ้างนั้น สามารถที่จะใช้หลักการสอนเช่นเดียวกันกับหลักการสอนทั่วไป ซึ่ง วรศักดิ์ เพียรชอบ (2523 : 110-111) ได้เสนอแนะการปฏิบัติเกี่ยวกับการสอน พลศึกษาให้ได้ผลดี ซึ่งมีลักษณะต่อไปนี้

- 1) การสอนแต่ละครั้งควรจะต้องกำหนดจุดมุ่งหมายให้แน่ชัด
- 2) ให้นักเรียนทุกคนได้มีส่วนเข้าร่วมในกิจกรรมการสอนอย่างทั่วถึง
- 3) ให้นักเรียนให้สนุกสนาน จัดบรรยากาศการเรียนเป็นกันเอง
- 4) ครูผู้สอนวิชาพลศึกษาต้องสามารถวิเคราะห์ทักษะการเคลื่อนไหว

ให้นักเรียนเข้าใจและปฏิบัติตามได้เป็นลำดับขั้นตอน

5) การสอนพลศึกษาควรให้นักเรียนได้แสดงออกได้พอสมควร
บรรยากาศเต็มไปด้วยความสนุกสนานตื่นเต้นไปตามกิจกรรมการสอน

- 6) ถ้าหากครูพลศึกษาใช้ชนหวัด ควรใช้เมื่อจำเป็นใช้ให้เหมาะสม

เท่านั้น

- 7) ครูผู้สอนต้องมีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียนทุกคน
- 8) ครูควรเคารพและเชื่อในความสามารถของนักเรียนว่า นักเรียนทุกคนมีความสามารถ
 - 9) นักเรียนที่มาเรียนพลศึกษา เป็นนักเรียนที่ต้องการเล่นหรือออกกำลังกาย ฉะนั้น ครูไม่ควรใช้เวลานี้พูดคุย หรือบรรยายมากเกินไป ควรให้นักเรียนร่วมกิจกรรมทันที
 - 10) ครูผู้สอนพลศึกษาควรใช้วิธีสอนหลาย ๆ อย่าง เพื่อให้ให้นักเรียนมีความสำเร็จในการเรียน
 - 11) การสอนครูควรเน้นท่าทางที่ถูกมากกว่าผิด และช่วยเหลือแนะนำนักเรียนให้ทั่วถึง
 - 12) ถ้ามีการอธิบายหลักการเล่น ควรเป็นไปอย่างสั้น ๆ เฉพาะที่จำเป็น ถ้าหากเป็นไปได้ ควรได้มีโอกาสอภิปรายคิดทบทวน หรือปัญหาการเล่นหลังจากเล่นกีฬาแล้ว
 - 13) การสอนวิชาพลศึกษาทุกครั้ง ครูควรฉายโอกาสจากสภาพการณ์จริง ๆ ที่เกิดขึ้นปลูกฝังคุณธรรมในตัวนักเรียนควบคู่กันไปด้วย
 - 14) ในการสอนครูต้องคำนึงว่า สอนนักเรียนเพื่อให้ได้รับการศึกษา โดยวิธีการทางพลศึกษา ครูพลศึกษาไม่ใช่ครูสอนฟุตบอล บาสเกตบอล หรือกรีฑาอื่น ๆ
 - 15) ครูพลศึกษาจะต้องสอน จะต้องช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนสามารถบรรลุผลได้ตามที่กำหนดไว้ ไม่ใช่ยืนคอยดูอยู่เฉย ๆ

จะเห็นว่าการสอนเป็นกระบวนการที่มีความละเอียดอ่อนลึกซึ้ง เป็นความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับครูผู้สอน คุณลักษณะของครูจึงเป็นสิ่งที่มียุทธศาสตร์ต่อการเรียนการสอนโดยตรง ซึ่ง อัจฉรา ประไพตระกูล (2521 : 82) ได้ให้ทัศนะว่า ครูที่ดีควรประกอบด้วยคุณลักษณะดังนี้

 - 1) ครูควรสามารถตีความจุดหมายของหลักสูตรแต่ละระดับชั้น และจุดหมายเฉพาะวิชาเป็นพฤติกรรมได้
 - 2) ควรรู้จักเลือกเนื้อหาวิชาให้เหมาะสมกับระดับชั้น เพื่อศึกษาค้นคว้าหาประสบการณ์เพิ่มเติม ไม่ยึดตำราเล่นเลี้ยวในการสอน

3) วิธีสอนของครูตามหลักสูตรใหม่นั้น ครูจะต้องศึกษาวิธีสอนแบบต่าง ๆ ตลอดจนเทคโนโลยีสมัยใหม่ และรู้จักเลือกวิธีสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา ลำดับถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล นอกจากนี้ครูควรศึกษาเทคนิคการสอนหลาย ๆ อย่าง

4) ในด้านการสอนนั้น ครูจะต้องเป็นคนที่มีความรู้กว้างขวาง รู้จักสัมพันธ์เนื้อหาวิชา ฝึกให้นักเรียนรู้จักสัมพันธ์ความคิด มีความคิดสร้างสรรค์และรู้จักนำความรู้ไปประยุกต์ใช้

5) ในการสอนบทวิชา เช่น ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ มีการฝึกทักษะให้สัมพันธ์กัน ทั้งการพูด ฟัง อ่านและเขียน ครูควรมีวิธีสอนให้ได้ทักษะทุกด้านในแต่ละครั้งที่สอน

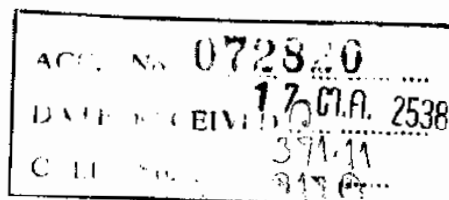
6) ในด้านการวัดผลและประเมินผลการสอน ครูต้องศึกษาหาความรู้ให้่องแท้ ต้องกำหนดเกณฑ์วัดผลให้แน่นอน จะมีการวัดผลอย่างไร หารูปปฏิบัติให้ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ

7) ประการสุดท้ายที่มีความสำคัญที่สุดในการสอนของครู คือความมีชีวิตชีวา ความกระตือรือร้นที่จะปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ สมกับที่เป็นครูในยุคการเปลี่ยนแปลงของสังคมระบอบประชาธิปไตย

ส่วน สมบูรณ์ ดันยะ (2524 : 62) กล่าวถึงสมรรถภาพทางด้านการสอนของครูว่าแยกองค์ประกอบออกได้เป็นสองส่วนคือ

- 1) สมรรถภาพทางด้านความรู้ในเนื้อหาวิชาที่ใช้ในการสอนนักเรียน
- 2) สมรรถภาพทางด้านความรู้ความสามารถในการจัดกระบวนการสอนในการสอนที่ครูจะสามารถจัดกระบวนการเรียนการสอนให้ประสบผลสำเร็จตามจุดหมายของศึกษานั้น ครูจะต้องมีความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ อีกมาก ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

1) สมรรถภาพด้านความรู้ความเข้าใจนักเรียน ได้แก่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ความต้องการ ความสนใจ ความพร้อม ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการเรียนรู้ การจูงใจและการเสริมแรง รวมทั้งการนำความรู้ความเข้าใจเหล่านี้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน

2) สมรรถภาพด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับการนำเข้าสู่บทเรียน การสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอน การใช้วิธีสอนและกิจกรรมในชั้นเรียน เพื่อให้การเรียนการสอน ประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

3) สมรรถภาพด้านการวางแผนการเรียนการสอน ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจุดหมายของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน การจัดชั้นเรียน แผนการสอน บันทึกการสอน

4) สมรรถภาพด้านสื่อการเรียนการสอน ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน รวมทั้งความสามารถในการสร้าง จัดหา บำรุงรักษา และการใช้สื่อการสอน ได้อย่างเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา สภาพแวดล้อม ระดับการพัฒนาของผู้เรียน

5) สมรรถภาพด้านการวัดและการประเมินผลการเรียนการสอน ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสร้าง การใช้เครื่องมือวัดผล การประเมินผลการเรียนการสอน การประเมินคุณภาพการสอน

กล่าวโดยสรุปจะเห็นว่าการสอนเป็นกระบวนการที่มีความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนที่ต้องมีความเข้าใจซึ่งกันและกันที่ถูกต้อง การสอนไม่ใช่เป็นการนำเอาความรู้มาบอกให้ผู้เรียนรู้เท่านั้น ครูจึงเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเรียนการสอนมากที่สุด ซึ่งสามารถสรุปคุณลักษณะของครูที่ดีได้ดังนี้

1. มีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรเนื้อหาวิชา และจุดประสงค์ของวิชาที่สอน
2. มีการเตรียมแผนการสอน
3. มีความสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. มีการวัดผลและประเมินผลการสอนทุกครั้ง

คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์

มนุษยสัมพันธ์มีความสำคัญยิ่งต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรในทุกหน่วยงานดังที่ กฤษณา ศักดิ์ศรี (2534 : 52) กล่าวว่าวิชาความรู้สามารถช่วยคนได้ร้อยละ 35 ส่วนศิลปะการเข้าด้วยกันได้เก่งสามารถช่วยคนเราได้ถึงร้อยละ 65 ซึ่งสอดคล้องกับข้อสรุปของ จรูญ ทองถาวร (2531 : 2) กล่าวว่า มนุษยสัมพันธ์เป็นวิชาที่ว่าด้วยศาสตร์และศิลป์ ในการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลเพื่อให้มีความสุข ส่วน วินิจ เกตุท่า (2535 : 17) กล่าวว่า มนุษยสัมพันธ์ หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์มุ่งให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน ซึ่งนำไปสู่ความร่วมมือร่วมใจประสานงานกัน ดำเนินกิจการต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ โยธิน คันสนุหุท (2530 : 2) ราศรี กุมรี (2530 : 2) และวิจิตร อาวะกุล (ม.ป.ป. : 12-13) ได้กล่าวไว้สอดคล้องกันว่า จุดมุ่งหมายของการสร้างมนุษยสัมพันธ์นั้นมีจุดมุ่งหมายอยู่ 2 ประเด็นคือ

1) จุดมุ่งหมายส่วนตัว เพื่อมุ่งให้มนุษย์รู้จักปรับปรุงตนเองให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมและบุคคลอื่นเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ได้รับความสำเร็จในชีวิตทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม

2) จุดมุ่งหมายส่วนรวม มุ่งเสริมสร้างความสามัคคีและความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลเพื่อให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เกิดความร่วมมือร่วมใจในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างราบรื่น และมีประสิทธิภาพ

ในการสร้างมนุษยสัมพันธ์นั้น โสภณ พวงสุวรรณ (2528 : 54) ได้เสนอหลักการสร้างมนุษยสัมพันธ์ของบุคคลตามแนวความคิดของโรเจอร์ (Roger) ว่าจะมีขึ้นได้เมื่อมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการคือ

- 1) ความจริงใจทั้งกาย วาจา
- 2) ความเข้าใจบุคคลอื่นในสภาพที่ตรงต่อความจริง
- 3) การยอมรับคุณค่าและศักดิ์ศรีของมนุษย์

คูบิน (Dubin, 1976 : 412) ได้เสนอหลักการสร้างมนุษยสัมพันธ์โดยทั่วไปไว้ดังนี้

- 1) ยอมรับนับถือคนอื่น ไม่ดูหมิ่นเหยียดหยามคนอื่น
- 2) รู้ตน รู้ประมาณ
- 3) เข้าใจคนอื่น เห็นอกเห็นใจคนอื่น
- 4) ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น
- 5) มีความอดทน มีความมั่นคงทางอารมณ์
- 6) มีความจำดี เช่น สามารถจำชื่อคนอื่นได้
- 7) มองโลกในแง่ดี มีอารมณ์ขัน ผ่อนคลายบรรยากาศตึงเครียด
- 8) มั่นใจ มีความจริงใจต่อคนอื่นในการช่วยเหลือเมื่อมีโอกาส
- 9) เป็นคนเที่ยงตรง เปิดเผยตรงไปตรงมา

นอกจากแนวคิดดังกล่าวแล้ว ยังมีนักวิชาการของไทยอีกหลายท่าน เช่น กิติพันธ์ รุจิรกุล (2529 : 88-89) จำเรียง ภาวิจิตร (2530 : 30-31) บำรุง สุขพรรณ (2534 : 54) ระวีวรรณ เสวตมร (2532 : 96-97) วนิตา เสนีเสรมชู และ ชอบ อินทร์ประเสริฐกุล (2530 : 91) และเอกชัย กิสุขพันธ์ (2532 : 49-50) ได้เสนอแนวคิดหลักทั่วไปของมนุษยสัมพันธ์ ซึ่งรวบรวมได้ดังนี้

- 1) รู้จักและเข้าใจตนเองก่อน รู้ถึงสถานภาพ บทบาทและพฤติกรรมของตนเองอย่างชัดเจน
- 2) รู้จักหักทลายปราชัยกับบุคคลทั่วไป ไม่มีอะไรดีเท่ากับการใช้คำพูดที่ไพเราะอ่อนหวาน
- 3) รู้จักยิ้มกับบุคคลทั่วไป เพราะว่าการยิ้มย่อมทำได้ง่ายกว่าการทำหน้าบูดมิ่ง
- 4) ให้เรียกชื่อตัวบุคคล เพราะแสดงว่าเราให้ความสนใจ กระทั่งจำชื่อเขาได้
- 5) แสดงความเป็นกันเอง และให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลทั่วไป
- 6) พูดและทำด้วยความจริงใจ มั่นใจ มีใจแสวงหา เที่ยงตรง เปิดเผยตรงไปตรงมา และให้การช่วยเหลือเมื่อมีโอกาส ด้วยความจริงใจต่อผู้อื่น
- 7) พยายามชอบและให้ความสนใจแก่บุคคลทั่วไป
- 8) รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา
- 9) รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล

- 10) พร้อมที่จะให้บริการผู้อื่นอยู่เสมอ
- 11) ให้การยอมรับนับถือผู้อื่น ไม่คูหมิ่นเหยียดหยาม
- 12) มีความอดทน มั่นคงในอารมณ์
- 13) รู้ตน รู้ประมาณ
- 14) มองโลกในแง่ดี มีอารมณ์ขัน
- 15) มีความแนบเนียนในการติดต่อและถ่อมตน

สำหรับหลักการโดยทั่ว ๆ ไปนั้น เสริมศักดิ์ วิชาลาภกรรม (2522 : 133)

ได้ให้ข้อคิดในการปฏิบัติต่อกัน โดยสรุปเป็นหลักสำคัญดังนี้

- 1) ทั้งเราและผู้อื่นต่างมีความสุข (Happiness)
- 2) ต้องยอมรับซึ่งกันและกัน (Acceptability)
- 3) ต่างฝ่ายต่างได้ประโยชน์ร่วมกัน (Productivity)

กล่าวโดยสรุปแล้วมนุษยสัมพันธ์มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการปฏิบัติงานในด้านส่วนรวมและส่วนตัวของบุคคล ซึ่งการสร้างมนุษยสัมพันธ์นั้นสามารถที่จะสร้างให้เกิดขึ้นได้โดยการสร้างคุณลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้คือ

1. ปฏิบัติตนให้เป็นผู้มีนิสัยและจิตใจที่เป็นมิตรกับทุกคน
2. ให้มีจิตใจเอื้อเฟื้อต่อแผ่
3. ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
4. ใช้วิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้งให้เหมาะสม
5. รู้จักควบคุมตนเอง

คุณลักษณะด้านคุณธรรม

สังคมไทยได้ให้เกียรติยกย่องว่าครูคือปูชนียบุคคล ทำหน้าที่สั่งสอนศิษย์ให้เป็นพลเมืองดี มีคุณภาพ มีคุณธรรมในการดำเนินชีวิต ตัวครูต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ศิษย์และบุคคลทั่วไป คุณลักษณะด้านคุณธรรมจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับครู พงนาอนุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2525 (2526 : 187-213) ได้ให้ความหมายไว้ว่า คุณธรรม หมายถึง สภาพคุณงามความดี นักการศึกษาหลายท่านได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมสำหรับครูไว้หลายทัศนะ

ดั่งเช่น อบรม สิบกิบาล และกุศลสี่ องค์สิริพร (2524 : 321-327) อ้างถึงใน
 วิชัย ศรีสมัย, 2535 : 29) กล่าวว่า คุณธรรมของครู คือ คุณสมบัติหรือความสามารถ
 ที่มีอยู่ในตัวครู ซึ่งได้แก่ การมีความรู้เพียงพอและถูกต้อง รับฟังและเคารพเหตุผล
 ของผู้อื่น มีความยุติธรรม เสียสละ ตัดสินนักเรียนด้วยเหตุและผล และมีความคิด
 ริเริ่มสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับ พระเทพวิสุทธิเมธี (2527 : 89-105) ได้สรุปสาระ
 สำคัญเกี่ยวกับคุณธรรมของครูไว้ว่า คุณธรรมของครู คือ ความสมบูรณ์ด้วยหน้าที่
 และสิทธิสำหรับครู สุนทร มุสิกรัมย์ (2535 : 31-42) ได้กล่าวถึงเกณฑ์มาตรฐาน
 ของบุคคลที่ประกอบวิชาชีพครู ควรมีคุณลักษณะอย่างน้อย 4 ประการ คือ รอบรู้
 สอนดี มีคุณธรรม จรรยาบรรณ และมุ่งมั่นพัฒนา โดยเฉพาะด้านคุณธรรม
 จรรยาบรรณ ควรมีคุณลักษณะดังนี้

- 1) ความเมตตา กรุณา
- 2) มีความยุติธรรม
- 3) มีความรับผิดชอบ
- 4) มีวินัย
- 5) มีความขยัน
- 6) มีความอดทน
- 7) มีความประหยัด
- 8) มีความรักและศรัทธาในอาชีพครู
- 9) มีความเป็นประชาธิปไตยในการปฏิบัติงานและการดำรงชีวิต

แนวความคิดดังกล่าวสอดคล้องกับ ผาณิต นิลมาศ (2521 : 82) ซึ่งได้
 กล่าวถึงคุณสมบัติของครูโดยทั่วไปด้านคุณธรรม ความประพฤติ และความมีน้ำใจ
 นักศึกษา ต้องมีคุณลักษณะดังนี้

- 1) ไม่สูบบุหรี่ ดื่มเหล้า เล่นการพนัน และเที่ยวสถานเริงรมย์
- 2) ไม่ชักชวนไปในทางที่ผิด
- 3) รู้จักกาลเทศะ
- 4) แสดงความมีน้ำใจต่อนักเรียน
- 5) ช่วยเหลือเมื่อขัดสน
- 6) เชื่อถือได้

- 7) ปราณจิต มีความรับผิดชอบ และมีรยาพนาถ
- 8) มีจรรยาครู
- 9) มีศีลธรรม และวัฒนธรรมสูง
- 10) เป็นแบบอย่างแก่นักเรียนได้ดี
- 11) เมตตา กรุณา มีระเบียบ รักสายรักงาม
- 12) ซ้ำงานพิเศษของโรงเรียนและชุมชน
- 13) เป็นผู้พัฒนาทั้งตนเองและสังคม
- 14) เป็นผู้ทรงศิลป์ทั้งผู้ให้และรับความรู้
- 15) พุฒาสภาพ ชัดเจน

ระเบียบคุรุสภา ว่าด้วยจรรยาบรรณและวินัยตามระเบียบประเพณีของครู พุทธศักราช 2526 (สำนักงานเลขานุการคุรุสภา, 2531 : 66-67) ได้กำหนดจรรยาบรรณและวินัยตามระเบียบประเพณีครูไว้ว่า ครูต้องมีจรรยาบรรณอันดีงาม และต้องอยู่ในวินัยตามระเบียบประเพณีของครูดังต่อไปนี้

- 1) เลื่อมใสการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขด้วยความบริสุทธิ์ใจ
- 2) ยึดมั่นในศาสนาที่ตนนับถือ ไม่ลบหลู่ดูหมิ่นศาสนาอื่น
- 3) ตั้งใจสอนศิษย์และปฏิบัติหน้าที่ของตนให้เกิดผลดีด้วยความเอาใจใส่ อุทิศเวลาของตนให้แก่ศิษย์ จะละทิ้งหรือทอดทิ้งการทำงานไม่ได้
- 4) รักษาชื่อเสียงของตน มิให้ขึ้นชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่ว ห้ามประพฤติการใด ๆ อันอาจทำให้เสื่อมเสียเกียรติและชื่อเสียงของครู
- 5) ถือปฏิบัติตามระเบียบและธรรมเนียมอันดีงามของสถานศึกษา และปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ซึ่งสั่งในหน้าที่การงานโดยชอบด้วยกฎหมาย และระเบียบแบบแผนของสถานศึกษา
- 6) ถ่ายทอดความรู้โดยไม่บิดเบือนและปิดบังอำพราง ไม่นำหรือยอมให้นำผลงานทางวิชาการของตนไปใช้ในทางทุจริตหรือเป็นภัยต่อมนุษยชาติ
- 7) ให้เกียรติแก่ผู้อื่นทางวิชาการ โดยไม่นำผลงานของผู้ใดไปแอบอ้างเป็นผลงานของตน และไม่เบียดบังใช้แรงงานหรือนำผลงานของผู้อื่นไปเพื่อประโยชน์ส่วนตน

- 8) ประพฤติตนอยู่ในความซื่อสัตย์สุจริต และปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วยความเที่ยงธรรม ไม่แสวงหาประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ
- 9) สุภาพเรียบร้อย ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ รักษาความลับของศิษย์ ของผู้ร่วมงาน และสถานศึกษา
- 10) รักษาความสัมพันธ์ระหว่างครู และช่วยเหลือกันในหน้าที่การงาน จากแนวคิดดังกล่าวของนักการศึกษาและระเบียบประเพณีครูอาจสรุปได้ว่า คุณลักษณะของครูที่มีคุณธรรม มีดังนี้
- 1) มีความเมตตา กรุณา
 - 2) มีความซื่อสัตย์สุจริต
 - 3) มีความยุติธรรม
 - 4) มีความเสียสละ
 - 5) ยึดมั่นในหลักธรรมของศาสนา
 - 6) ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

คุณลักษณะด้านความมีระเบียบวินัย

งานของแต่ละองค์การจะบรรลุเป้าหมายได้ต้องอาศัยบุคลากรที่มีระเบียบวินัย รู้จักรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและต่อองค์การ ดังที่ ประทาน คงฤทธิศึกษากร (2529 : 74-79) กล่าวว่าการทำงานหรือการบริหารงานขององค์การนั้นขึ้นอยู่กับขีดความสามารถของคนในองค์การเป็นสำคัญ ถ้าหากในองค์การได้มีตัวบุคคลที่มีความสามารถ มีความรู้ อีกทั้งมีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย ที่จะทำให้ผลงานเกิดขึ้น เป็นงานที่เทียบหรือคล้ายคุณภาพเหมือนหนึ่งผลผลิตขององค์การเป็นของตนเอง จำเนียร สุขทอง (2535 : 2) ได้อธิบายเพิ่มเติมว่าการบริหารเป็นเรื่องของการอาศัยตัวบุคคลหรือเจ้าหน้าที่เป็นหลัก และเรื่องของตัวบุคคลเป็นภาระหน้าที่อันสำคัญในขอบข่ายของการบริหารงานบุคคล คนในองค์การหรือเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานก็จำเป็นต้องมีวินัยหรือรู้จักรักษาระเบียบวินัยเพื่อผลของการทำงานที่จะสัมฤทธิ์ผล งานขององค์การ สมพงษ์ เกษมสิน (2521 : 221) ได้ให้ความหมายของวินัยว่า คือระเบียบแบบแผนที่กำหนดไว้เป็นแนวทางของผู้ปฏิบัติงานเพื่อให้ร่วมกันปฏิบัติงาน

ได้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและราบรื่น ในทำนองเดียวกัน หุมศักดิ์
 กิรินทร์รักษ์ (2531 : 167) ให้ความหมายของวินัยไว้ว่า คือระเบียบ กฎ ข้อบังคับ
 คำสั่ง ขนบธรรมเนียมประเพณี ที่ใช้เป็นเครื่องมือครอบคลุมพฤติกรรมของบุคคล
 ให้อยู่ในกรอบหรือแนวปฏิบัติที่สังคมต้องการ โดยสังคมเป็นตัวกำหนดความถูกต้อง
 ความยุติธรรม ความเสมอภาคเพื่อให้ทุกคนปฏิบัติและยอมทำตาม สำนักงาน
 คณะกรรมการข้าราชการครู (สำนักงาน ก.ค., 2529 : 3-5) ให้อธิบายถึงความสำคัญ
 ของวินัยของข้าราชการครู 4 ประการดังนี้

1) ความสำคัญของวินัยที่มีต่อตนเอง เป็นที่ยอมรับกันว่าปัจจัยสำคัญที่
 ทำให้คนเราประสบความสำเร็จในการทำงานก็คือ ความรับผิดชอบ ความวิริยะอุตสาหะ
 ในการทำงาน การปฏิบัติตามกฎ ระเบียบข้อบังคับ ตลอดจนการปฏิบัติตามธรรมเนียม
 แบบแผนขององค์กร ที่คนสังกัด ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวก็คือลักษณะของกรที่มีวินัย
 ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า วินัยเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความสำเร็จ ความเจริญก้าวหน้า
 ให้กับตนเอง บุคคลที่เป็นครูก็เช่นเดียวกัน เป็นครูที่มีวินัยก็จะประสบความสำเร็จและ
 มีความเจริญก้าวหน้าในการทำงานได้อย่างมาก

2) ความสำคัญของวินัยที่มีต่อการศึกษา เป้าหมายที่แท้จริงในการส่งเสริม
 ให้ครูมีวินัยนั้น มิใช่อยู่ที่ครูแต่อยู่ที่ตัวนักเรียน กล่าวคือถ้าครูมีวินัย ความมีวินัยของครู
 จะส่งผลไปถึงตัวนักเรียนด้วย เป็นครูตั้งใจอบรมสั่งสอนนักเรียนอย่างดี สามารถ
 ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน เด็กก็จะลอกเลียนพฤติกรรมที่ดีของครู ซึ่ง
 อาจทำให้เด็กเป็นเด็กที่มีระเบียบวินัยเช่นเดียวกับครูด้วย นั่นหมายถึงความสำเร็จใน
 การจัดการศึกษาของชาติ

3) ความสำคัญของวินัยที่มีต่อสังคมและประเทศชาติ คนที่มีวินัยย่อมมี
 ประสิทธิภาพในการทำงาน ดังนั้นการที่ครูสร้างเด็กให้มีวินัย เด็กเหล่านี้เมื่อเติบโตใหญ่
 ภายหลังก็จะเป็ประชากรที่มีคุณภาพสูง สังคมนี้ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และที่
 สำคัญจะเป็นกำลังสำคัญในการสร้างสังคมและประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียม
 กับอารยประเทศ

4) ความสำคัญของวินัยที่มีต่อวงการวิชาชีพครู ในปัจจุบันมักมีข่าว
 ปรากฏทางสื่อมวลชนอยู่บ่อย ๆ เกี่ยวกับการประพฤติไม่เหมาะสมและผิดครรลอง

ทดลองธรรมของครู ทำให้ประชาชนไม่แน่ใจในความเป็นปฐมนิยบุคคลของครู ว่ายังมีการสื่ออยู่มากน้อยเพียงใด ดังนั้น จึงจำเป็นต้องเสริมสร้างทำให้ครูมีระเบียบวินัยเพื่อสร้างสรรค์ให้เด็กมีความเจริญเติบโต ทั้งในค่านิยมความรู้ความสามารถและมีทัศนคติที่ดีงาม เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติอีกต่อไป หากทำได้เช่นนี้ อาชีพครูจะเป็นอาชีพที่มีความหมายมีศักดิ์ศรีเป็นที่ยอมรับของประชาชนอย่างแน่นอน

ปัจจุบันวินัยของครูอนุโลมใช้ วินัยข้าราชการพลเรือนตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 หมวด 4 วินัยและการรักษาวินัย มาตรา 80-99 (ถวัลย์ สนธิอนุเคราะห์ และพรสวัสดิ์ เพชรแดง, 2535 : 40-43) สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

- 1) ต้องสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยด้วยความบริสุทธิ์ใจ
- 2) ต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและเที่ยงธรรม
- 3) ต้องตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เกิดผลดีหรือความก้าวหน้าแก่ราชการ
- 4) ต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความอุทิศตน เอาใจใส่ระมัดระวังรักษาประโยชน์ของทางราชการ และต้องไม่ประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการ
- 5) ต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบของทางราชการ มติคณะรัฐมนตรี และนโยบายของรัฐบาลโดยไม่ให้เสียหายแก่ราชการ
- 6) ต้องถือว่าเป็นหน้าที่พิเศษที่จะสนใจและรับทราบเหตุการณ์เคลื่อนไหว อันอาจเป็นภัยอันตรายต่อประเทศชาติและต้องป้องกันอันตรายซึ่งจะบังเกิดแก่ประเทศชาติจนเต็มความสามารถ
- 7) ต้องรักษาความลับของทางราชการ
- 8) ต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาซึ่งสั่งในหน้าที่ราชการ โดยชอบด้วยกฎหมายและระเบียบของทางราชการ โดยไม่ขัดขืนหรือหลีกเลี่ยง
- 9) ต้องปฏิบัติราชการโดยมิให้เป็นการกระทำการข้ามผู้บังคับบัญชาเหนือตน เว้นแต่ผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปเป็นผู้สั่งให้กระทำหรือได้รับอนุญาตเป็นพิเศษชั่วคราว
- 10) ต้องไม่รายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชา การรายงานโดยปกปิดข้อความซึ่งควรต้องแจ้ง ถือว่าเป็นการรายงานเท็จด้วย

- 11) ต้องถือและปฏิบัติตามระเบียบและแบบธรรมเนียมของทางราชการ และจรรยาบรรณของข้าราชการพลเรือนตามข้อบังคับที่ ก.พ. กำหนด
 - 12) ต้องอุทิศเวลาของตนให้แก่ราชการจะละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการมิได้
 - 13) ต้องสุภาพเรียบร้อย รักษาความสามัคคี และไม่กระทำการอย่างใด ที่เป็นการก่อกวนแก่งัดกัน และต้องช่วยเหลือกันในการปฏิบัติหน้าที่ราชการระหว่าง ข้าราชการด้วยกัน และผู้ร่วมปฏิบัติราชการ
 - 14) ต้องต้อนรับ ให้ความสะดวก ให้ความเป็นธรรม และให้การสงเคราะห์ แก่ประชาชนผู้ติดต่อราชการเกี่ยวกับหน้าที่ของตนโดยไม่ชักช้า และด้วยความสุภาพ เรียบร้อย ห้ามมิให้ดูหมิ่น เหยียดหยาม กดขี่ หรือข่มเหงประชาชนผู้ติดต่อราชการ
 - 15) ต้องไม่กระทำการหรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการหาผลประโยชน์อันอาจ ทำให้เสียความเที่ยงธรรมหรือเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน
 - 16) ต้องไม่เป็นการรบกวนการผู้จัดการหรือผู้จัดการหรือดำรงตำแหน่งอื่นใด ที่มีลักษณะงานคล้ายคลึงกันนั้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท
 - 17) ต้องวางตนเป็นกลางทางการเมืองในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ และ ในการปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องกับประชาชน กับจะต้องปฏิบัติ ระเบียบของทาง ราชการว่าด้วยมารยาททางการเมืองของข้าราชการด้วย
 - 18) ต้องรักษาชื่อเสียงของตน และรักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ ราชการของตนมิให้เสื่อมเสีย โดยไม่กระทำการใด ๆ อันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่ว
 - 19) ให้ผู้บังคับบัญชาที่มีหน้าที่เสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้อยู่บังคับบัญชา มีวินัย ป้องกันมิให้ผู้อยู่ได้บังคับบัญชากระทำผิดวินัย และดำเนินการทางวินัยแก่ผู้อยู่ ได้บังคับบัญชาซึ่งมีกรณีอันมีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัย
- ดังนั้น ครู ซึ่งเป็นข้าราชการจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับวินัย ข้าราชการพลเรือน วินัยของครู สามารถปฏิบัติได้ถูกต้องตามระเบียบ กฎ ข้อบังคับ คำสั่ง ขนบธรรมเนียมประเพณี เพื่อประโยชน์ทั้งต่อตนเองและราชการ

คุณลักษณะด้านความรับผิดชอบต่อนักที่

ครูเป็นบุคคลที่มีความสำคัญยิ่ง เนื่องจากครูเป็นผู้วางรากฐานทางการศึกษาแก่เยาวชนให้มีคุณภาพดี มีความรู้ รู้จักดำเนินชีวิตของตนให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ตลอดจนเป็นผู้ยึดมั่นอยู่ในวัฒนธรรมของชาติ ครูจึงต้องเป็นตัวอย่างที่เลื่องลือสำหรับเด็กและสังคม สำอาง พ่วงบุตร (2525 : 157) ให้ทัศนะว่า ครูต้องเป็นผู้มีความประพฤติดี มีความรับผิดชอบต่อนักที่ที่ทำงาน ไม่เสเพล และไม่ประพฤติตนให้เป็นที่เสื่อมเสีย บุญถิ่น อัคราคร (2514 : 12) เฉลียว บุรีถักดี (2520 : 56) สุรินทร์ ศรีศิริ (2515 : 3) กล่าวสอดคล้องกันว่าครูที่ดีจะต้องมีความรับผิดชอบต่อนักที่ที่ ใพลิน ผ่องใส (2531 : 84) กล่าวถึงความหมายของภาระหน้าที่ว่า หมายถึงการรับผิดชอบต่อผลงานหรือคุณภาพของงาน คือเมื่อผู้ใดได้รับมอบหมายอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบแล้ว ผู้นั้นจะต้องตระหนักว่าผู้บังคับบัญชาของเขาจะเป็นผู้ตัดสินคุณภาพงานของเขา หรืออาจกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของเขาจะก่อให้เกิดภาระหน้าที่ต่อผู้บังคับบัญชาเหนือเขาขึ้นไป สิปปนนท์ เกตุทัต (2519 : 31) กล่าวว่า ครูเป็นผู้รับผิดชอบการเรียนการสอนของเด็ก เป็นผู้ที่มีหน้าที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาการโดยรวมขึ้นในตัวผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนรักอิสรภาพในการแสวงหาความจริงเพื่อชีวิตและสังคมที่ดีกว่าปัจจุบัน สอดคล้องกับ สวัสดิ์ อุทรานันท์ (2525 : 3) กล่าวว่า การสอนเป็นกิจกรรมที่เป็นหน้าที่หลักของวิชาชีพครู นับเป็นภารกิจอันหนักและละเอียดอ่อน ซึ่งครูทุกคนย่อมตระหนักดีในความสำคัญ ไม่ใช่สอนอย่างไรก็ได้โดยไม่คำนึงถึงความสำเร็จของผู้เรียน เนื่องจากว่าความสัมฤทธิ์ผลของผู้เรียนเป็นเครื่องแสดงออกให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการสอน

อาร์มสตรอง (Armstrong, 1973 : 51) ได้เสนอคุณลักษณะของครูที่ปฏิบัติหน้าที่ได้มีประสิทธิภาพไว้เป็นข้อ ๆ ดังนี้

- 1) มีทักษะในการเตรียมการสอนที่มีประสิทธิภาพ
- 2) ประเมินผลการสอนของตัวเอง
- 3) พัฒนาทักษะในการสอนของตัวเอง
- 4) มีเทคนิคในการกระตุ้นนักเรียนให้สนใจเรียน
- 5) ใช้จิตวิทยาประยุกต์ให้เป็นประโยชน์แก่การสอน
- 6) กำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมในการเรียนการสอน
- 7) เข้าใจและนำหลักการเรียนรู้มาใช้ในการเรียนการสอน
- 8) สร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้เป็นประชาธิปไตย
- 9) ปรับปรุงกิจกรรมในห้องเรียนให้สอดคล้องกับสภาพของสังคม
- 10) ปรับปรุงตนเองให้คุ้นเคยกับสภาพของกลุ่มนักเรียน
- 11) ช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา
- 12) จัดกิจกรรมและสภาพการเรียนรู้ให้ส่งเสริมลักษณะและพฤติกรรม

ที่พึงปรารถนาของนักเรียน

- 13) ช่วยเหลือนักเรียนแต่ละคนให้ได้ความสำเร็จ
- 14) พัฒนาตนเองทางด้านความรู้และสติปัญญา
- 15) มีเทคนิควิธีการวัดผลที่ดีและใช้ผลจากการทดสอบในการปรับปรุง

สภาพการเรียนการสอน

ทวีป อภิสันท์ (2524 : 7-10) เสนอว่า ถ้าพิจารณาบทบาทหน้าที่ของครูจากคำว่าครูในภาษาอังกฤษคือ "TEACHERS" น่าจะจำแนกได้ดังนี้

T - Teaching คือ บทบาทของผู้สอน ผู้ถ่ายทอดความรู้แก่ศิษย์

E - Ethics คือ บทบาทของผู้ส่งเสริมจริยธรรม คุณธรรม

A - Academic คือ บทบาทของผู้มีหลักวิชา ถ่ายทอดวิชา และเป็น

นักวิชาการ

C - Culture Heritage คือ บทบาทของผู้สืบทอดมรดกวัฒนธรรม

H - Human Relation คือ บทบาทของผู้สร้างมนุษยสัมพันธ์ในชุมชน

ผู้มีความสัมพันธ์อันดีกับนักเรียนและคนทั่วไป

E - Evaluation คือ บทบาทของผู้วัดและผู้ประเมินผล

R - Research คือ บทบาทของผู้ค้นคว้า วิจัย และนำผลจากการวิจัยไปใช้ประโยชน์

S - Service คือ บทบาทของผู้ให้บริการแก่นักเรียน และให้บริการแก่ชุมชน

บรรจง จันทรสา (2522 : 170-173) ได้สรุปเกี่ยวกับบทบาทของครูตามแนวคิดปรัชญาลัทธิต่าง ๆ ไว้ดังนี้

1) ลัทธิจิตนิยม ถือว่าครูคือแม่พิมพ์ คือยกให้ครูเป็นผู้อาวุโสและวุฒิภาวะสูงกว่านักเรียน ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งด้านวุฒิปัญญาและบุคลิกภาพ ครูเป็นสื่อกลางระหว่างนักเรียนกับจิตสูงสุด

2) ลัทธิสังคมนิยม หรือวัตถุนิยม ถือว่าครูคือผู้สาธิต คือให้ครูสามารถแสดงให้เห็นถึงความจริงของโลกประหนึ่งนักโหราศาสตร์หรือหมักคุเทศก์ ครูจึงเป็นสื่อกลางระหว่างนักเรียนกับธรรมชาติ

3) ลัทธิใหม่สังคมนิยมใหม่ ถือว่าครูคือผู้รักษาวินัยทางความคิด คือให้ครูเป็นเสมือนนายทางปัญญา หรือผู้อำนวยการฝึกฝนทางปัญญาและความคิด เป็นพิธีกรทางปัญญา หรือผู้พัฒนาอำนาจทางความคิด กล่าวคือ ครูจะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการให้เหตุผล มีความเชื่อมั่นและมีความจำดี

4) ลัทธิประชาธิปไตยนิยม ถือว่าครูเป็นเสมือนผู้อำนวยการโครงการวิจัย คือให้ครูเป็นเพียงผู้มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนของนักเรียน ครูมิใช่ตัวกลางหรือผู้แนะนำ แต่อยู่ในฐานะผู้ดูแลให้แต่ละคนดำเนินงานไปสู่เป้าหมาย

5) ลัทธิอดิภาวนิยม ถือว่าครูคือผู้คอยกระตุ้นหรือช่วย คือครูเป็นผู้ปลุกให้นักเรียนตื่นขึ้นมาเพื่อเห็นตัวเอง ป้อนคำถามให้คิด เพื่อให้ นักเรียนตื่นตัวและเกิดความสำนึกขึ้นมา โดยไม่ลืมหืมตัวเองไว้ในกรอบของสังคม

ธีระ รุญเจริญ (2525 : 7) เสนอแนวคิดว่า หน้าที่ของครูมี 12 ประการคือ

- 1) สอน
- 2) แนะนำ
- 3) วัตถุประสงค์
- 4) วิจัย

- 5) ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม
- 6) ทำกิจกรรมพิเศษ
- 7) ฝึกนักเรียนให้มีวินัยในตนเอง
- 8) ทำสื่อการสอน
- 9) ทำอุปกรณ์การสอน
- 10) ช่วยสอนครูอื่น ๆ
- 11) ทำตัวเป็นจุดพ่อแม่ของนักเรียน
- 12) ทำงานบริหารหรือธุรการ

ส่วน สุรินทร์ ศรีศิริ (2523 : 37-48) ได้เรียบเรียงหน้าที่ของครูตามวิชาหลักการศึกษา ซึ่งเป็นแขนงหนึ่งของวิชาชีพครู จำแนกหน้าที่ของครูไว้ดังต่อไปนี้

- 1) การสอน
- 2) การอบรม
- 3) การแนะแนวและช่วยเหลือ
- 4) การปกครอง
- 5) การจูงใจและปลุกฝังเจตคติ ค่านิยม และคุณธรรมต่าง ๆ

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2521 : 17-18) ได้วางมาตรฐานกำหนดตำแหน่งข้าราชการครูในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่รับผิดชอบไว้ 6 ประการคือ

- 1) ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน การอบรม การปกครองดูแลให้คำแนะนำและแนะแนวต่าง ๆ
- 2) ศึกษาวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนการสอน
- 3) ให้บริการแก่สังคมในด้านวิชาการและด้านอื่น ๆ
- 4) นิเทศในสาขาวิชาที่รับผิดชอบ
- 5) ช่วยงานธุรการและงานบริการของสถานศึกษา
- 6) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

กล่าวโดยสรุปแล้วหน้าที่ของครูตามที่ได้นำมากล่าวไว้มีหลายประการ แต่อย่างไรก็ตามบทบาทและหน้าที่ที่ครูพึงรับผิดชอบต่อนักเรียนนั้นเป็นด้านที่สำคัญที่สุด ครูจะต้องกระทำทุกวิถีทางที่จะให้นักเรียนได้เกิดการพัฒนาเจริญก้าวหน้าไปในทางที่ถูกต้องและดีงาม

คุณลักษณะด้านการปฏิบัติหน้าที่พิเศษต่าง ๆ

การดำเนินงานของสถานศึกษาต่าง ๆ งานวิชาการถือการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนเป็นภารกิจหลัก งานปกครองนักเรียน งานธุรการ งานกิจกรรม เสริมหลักสูตรต่าง ๆ และงานความสัมพันธ์กับชุมชน เป็นภารกิจรองลงมา ซึ่ง จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรทุกฝ่าย วิเชียร เปลี๋ขวจิตรี (2536 : บรรยาย) กล่าวว่า ครูพลศึกษาเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพ มีความสามารถพิเศษหลายอย่างอันเป็น คุณลักษณะพิเศษประจำตัว เช่น ความมีมนุษยสัมพันธ์อันดีกับบุคคลทั่วไป ความเป็น ผู้นำด้านกีฬานั้นหนาตาการ ความมีบุคลิกภาพที่ดี ความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา จึงควรนำ ความสามารถพิเศษที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์กับตนเอง สถานศึกษา และสังคม โดยอาสาช่วยเหลืองานต่าง ๆ อย่างเต็มกำลังความสามารถ บรรเทา อุภย์ดิกุล (2535 : บรรยาย) กล่าวว่า ครูพลศึกษาเป็นกำลังสำคัญของโรงเรียนทั้งกิจกรรมการ เรียนการสอน กิจกรรมกีฬา กิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด งานปกครองหรือควบคุม ความประพฤตินักเรียน กิจกรรมเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีภายในโรงเรียน และ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ นิสสิต ศรีนวลดี (2536 : บรรยาย) ได้กล่าวถึงความคาดหวังของผู้บริหารที่มีต่อครูพลศึกษา นอกเหนือจากการปฏิบัติ หน้าที่ประจำคือสอนเด็กแล้ว ครูพลศึกษาคควรช่วยเหลืองานพิเศษต่าง ๆ ดังนี้

- 1) ควบคุมความประพฤติของนักเรียน
- 2) สอนกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด
- 3) เป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมกีฬา นันทนาการ และกิจกรรมอื่น ๆ ที่ช่วยเสริมสร้างระเบียบวินัย สุขภาพพลานามัย และความสามัคคี
- 4) เสนอตัวรับใช้งานต่าง ๆ ของโรงเรียนและชุมชนตามโอกาส

อันควร

ส่วน วรศักดิ์ เพ็ชรชอบ (2523 : 31-35) ได้กล่าวถึงบทบาทของครู พลศึกษาไว้ว่า ครูพลศึกษานับว่าเป็นครูที่มีภาระหน้าที่รับผิดชอบมากกว่าครูที่สอน วิธีอื่น ๆ ในชั้นเรียน คือ นอกจากจะมีหน้าที่รับผิดชอบการเรียนการสอนในห้อง แล้ว ยังจะต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างอื่นในตอนเย็น วันเสาร์ วันอาทิตย์ หรือวันหยุด ราชการอีกด้วย ซึ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของครูพลศึกษามีดังนี้

1) หน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการเรียนการสอน เป็นหน้าที่และความรับผิดชอบที่สำคัญโดยตรงของครูพลศึกษา ที่จะต้องปฏิบัติให้สำเร็จดูต่างไปด้วยดีตามความมุ่งหมายของหลักสูตรหรือที่โรงเรียนได้วางไว้

2) หน้าที่และความรับผิดชอบในการจัดโปรแกรมพลศึกษาเพื่อเสริมหลักสูตร เช่น การจัดการแข่งขันกีฬาภายใน โรงเรียน การแข่งขันกีฬาระหว่างโรงเรียน การจัดโครงการพลศึกษาพิเศษ และการจัดพลศึกษาเพื่อนันทนาการในเวลาว่าง

3) หน้าที่และความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกันกับเพื่อนครูคนอื่น ๆ ตามปกติในโรงเรียนจะมีครูพลศึกษาหลายคน ครูแต่ละคนจะค้ำงานร่วมกันประสานงานกันได้

4) หน้าที่และความรับผิดชอบในการเคารพก่อนนโยบายและระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน เช่น นโยบายและระเบียบเกี่ยวกับหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูทุกคนควรปฏิบัติตามโดยเคร่งครัด

5) หน้าที่และความรับผิดชอบในการเคารพและเข้าใจในหลักสูตรสาขาวิชาต่าง ๆ ของโรงเรียน

6) หน้าที่และความรับผิดชอบที่มีต่อวิชาชีพ เช่น เป็นสมาชิกสมาคมหรือองค์การวิชาชีพ สันค้ำและวิจัยความรู้และวิธีการใหม่ ๆ

7) หน้าที่และความรับผิดชอบต่อชุมชน เช่น มีส่วนร่วมกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่ชุมชนจัดขึ้น โดยเฉพาะกิจกรรมที่เกี่ยวข้อกับกรีฑาหรือการพลศึกษา

จากแนวคิดดังกล่าว อาจสรุปได้ว่า นอกจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอันเป็นหน้าที่โดยตรงแล้ว ครูพลศึกษาศวช่วยเหลือสถานศึกษาในการปฏิบัติหน้าที่พิเศษต่าง ๆ ดังนี้

1. งานปกครองนักเรียน
2. งานกิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด และผู้บำเพ็ญประโยชน์
3. งานกิจกรรมกีฬาและนันทนาการ
4. กิจกรรมต่าง ๆ ที่ช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากรในโรงเรียน และระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ศึกษาผลงานการวิจัยทั้งในประเทศ และต่างประเทศ ดังต่อไปนี้

1. งานวิจัยในประเทศ

ในปี 2522 ผาณิต นิลมาศ (2522 : 256-270) ได้ศึกษาและทำการวิจัย เรื่อง "คุณลักษณะของครูพลศึกษาที่พึงปรารถนาสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาใน กรุงเทพมหานคร" ผลปรากฏว่า คุณลักษณะของครูพลศึกษาที่พึงปรารถนานั้น ประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญเรียงตามลำดับดังนี้

- 1) ด้านการสอน ครูพลศึกษาคควรมีความรู้ความเข้าใจในความมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาพลศึกษา และรู้จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา
- 1) ด้านการสอน ครูพลศึกษาคควรมีความรู้ความเข้าใจในความมุ่งหมาย
- 2) ด้านสุขภาพทางกายและสุขภาพทางจิต ครูพลศึกษาคควรมีสุขภาพทางกายและทางจิตดี
- 3) ด้านวิชาการ คควรมีความรู้ในเรื่องอันตรายที่จะเกิดจากการเรียนการสอนกิจกรรมพลศึกษาและการป้องกันโรคติดต่อ
- 4) ด้านบุคลิกภาพ คควรรักษาความสะอาดเรียบร้อย
- 5) ด้านคุณธรรม ความประพฤติ ความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา คควรมีความรับผิดชอบต่อน้ำที่ทรงงาน
- 6) ด้านมนุษยสัมพันธ์ คควรรับเข้ากับบุคคลอื่นได้ดี ร่วมมือในกิจกรรมพลศึกษา
- 7) ด้านการอบรมปกครองคควรรเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็ก
- 8) ด้านการเป็นพลเมืองในสังคมประชาธิปไตย คควรรยึดมั่นในชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
- 9) ด้านความเชื่อมั่นและเป็นตัวของตัวเอง คควรมีความภูมิใจในวิชาชีพ
- 10) ด้านกีฬาและความสามารถด้านกีฬา คควรรสามารถสอนและเข้าร่วมกิจกรรมพลศึกษาได้หลายอย่าง และมีลักษณะท่าทางเป็นนักกีฬา

ต่อมาในปี 2523 ชาญชัย เรืองขจร (2523 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง "ความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีต่อสมรรถภาพการปฏิบัติงานของอาจารย์พลศึกษา ในวิทยาลัยครู" โดยส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริหารวิทยาลัยครู จำนวน 180 คน อาจารย์วิชาการทั่วไป จำนวน 288 คน อาจารย์พลศึกษา จำนวน 72 คน ผลการวิจัย พบว่า

1) ผู้บริหารมีความคิดเห็นว่า อาจารย์พลศึกษามีสมรรถภาพการปฏิบัติงานมากทุกด้าน เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านการปฏิบัติงาน ด้านพัฒนาบุคลากร ด้านการสร้างมนุษยสัมพันธ์ ด้านการสอนและการประเมินผล การจัดการแข่งขันกีฬา การปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าภาควิชาพลศึกษา การจัดสถานที่อุปกรณ์ และเครื่องอำนวยความสะดวก การปฏิบัติหน้าที่พิเศษ

2) อาจารย์วิชาการทั่วไปมีความคิดเห็นว่า อาจารย์พลศึกษามีสมรรถภาพในการปฏิบัติงานมากทุกด้าน คือ การปฏิบัติงานในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ การพัฒนาบุคลากร การสอนและการประเมินผล การปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าภาควิชาพลศึกษา การจัดการแข่งขันกีฬา การจัดสถานที่ อุปกรณ์ และเครื่องอำนวยความสะดวกและการปฏิบัติหน้าที่พิเศษ

3) อาจารย์พลศึกษามีความคิดเห็นว่า อาจารย์พลศึกษามีสมรรถภาพในการปฏิบัติงานมากทุกด้าน คือ การปฏิบัติงานด้านพัฒนาบุคลากร การสร้างมนุษยสัมพันธ์ การจัดการแข่งขันกีฬา การปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าภาควิชาพลศึกษา การจัดสถานที่ อุปกรณ์ และเครื่องอำนวยความสะดวก และการปฏิบัติหน้าที่พิเศษ

ในปี 2525 วัชรา เล่าเรียนดี (2525 : อ-จ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนพลศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณสมบัติ และความสามารถในการปฏิบัติงานของครูพลศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 9" โดยส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริหารโรงเรียนมัธยม จำนวน 182 คน และครูผู้สอนพลศึกษา จำนวน 255 คน ผลการวิจัย พบว่า

1) ความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอนพลศึกษาที่มีต่อคุณสมบัตินี้ของครูพลศึกษาด้านวุฒิ ประสบการณ์ ความรู้ในวิชาความรู้ทั่วไป และความรู้ทางวิชาชีพจากจำนวนคำถามทั้ง 23 ข้อ แล้วพบว่า ทั้งผู้บริหาร และครูผู้สอนพลศึกษามีความคิดเห็นในเรื่องนี้อยู่ในระดับเห็นด้วย ยกเว้นเรื่องที่ว่า ครูพลศึกษาควรจะมี

การศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไป กลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งสองกลุ่มมีความเห็นอยู่ในระดับไม่เห็นด้วย และเรื่องที่ว่าครูพลศึกษาควรเป็นนักกีฬายอดเยี่ยมมาก่อน ทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นอยู่ในระดับไม่เห็นด้วย

2) ความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะของครูพลศึกษาด้านร่างกาย

บุคลิกภาพ จิตใจ อารมณ์ และสังคม จากจำนวน 25 ข้อมีความคิดเห็นในเรื่องนี้อยู่ในระดับเห็นด้วย ยกเว้นเรื่องที่ว่า ครูพลศึกษาควรมีรูปร่างหน้าตาดี ดึงดูดความสนใจของบุคคลทั่วไป และควรวางตัวให้เป็นที่เกรงขามตลอดเวลา มีความเห็นอยู่ในระดับไม่เห็นใจและเรื่องที่ว่า ผู้ที่จะเป็นครูพลศึกษาไม่จำเป็นต้องมีสติปัญญาสูง มีความเห็นอยู่ในระดับไม่เห็นด้วย

3) ความคิดเห็นที่มีต่อความสามารถในการปฏิบัติงานของครูพลศึกษา

ด้านทักษะ ความสามารถ การรับผิดชอบต่องาน ความสามารถในการตัดสินใจ ความสามารถในการมีส่วนร่วม และความสามารถในการประสานงาน จำนวน 22 ข้อ มีความคิดเห็นในเรื่องนี้ในระดับเห็นด้วย ยกเว้นเรื่องที่ว่า การตัดสินใจของครูพลศึกษาจะต้องอาศัยเรื่องที่ว่า กิจกรรมทางวิชาการต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในโรงเรียน ครูพลศึกษาไม่มีความจำเป็นต้องเข้าไปมีส่วนร่วม มีความเห็นอยู่ในระดับไม่เห็นด้วย

ในปี 2525 สมบูรณ์ ลิขิตยงวรา (2525 : จ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาและครูพลศึกษาในโรงเรียนราษฎร์ระดับประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับสมรรถภาพของครูพลศึกษา" โดยส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริหารการศึกษา จำนวน 100 คน ครูพลศึกษา 100 คน ผลการวิจัย พบว่า ทั้งผู้บริหารการศึกษาและครูพลศึกษามีความเห็นว่างครูพลศึกษาในโรงเรียนราษฎร์ระดับประถมศึกษาควรมีสมรรถภาพมากในด้านต่อไปนี้ คือ

ด้านความรู้ ครูพลศึกษาจะต้องมีความรู้ความเข้าใจว่าพลศึกษาไม่ใช่เป็นการเล่นกีฬาแต่เพียงอย่างเดียว มีความรู้เกี่ยวกับความเจริญเติบโตและการพัฒนาการของเด็กดี

ด้านเทคนิควิธีสอนและการใช้อุปกรณ์ ครูพลศึกษาจะต้องจัดการสอนเป็นไปในลักษณะที่ให้นักเรียนแสดงออกและมีส่วนร่วมมากที่สุด รู้จักใช้แรงงูใจในการสอน

ด้านคุณลักษณะและเจตคติ ครูพลศึกษาจะต้องมีความรักและศรัทธาในวิชาชีพของตน

ด้านสุขภาพ ครูพลศึกษาจะต้องมีความสมบูรณ์ทางร่างกายและหน้าที่ของร่างกาย ตระหนักในความสำคัญวิชาพลศึกษาที่มีต่อสุขภาพกายและทางจิต

ด้านมนุษยสัมพันธ์ ครูพลศึกษาจะต้องให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนและชุมชน มีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือเพื่อนครูและนักเรียนทุกคน

ด้านบุคลิกภาพ ครูพลศึกษาต้องมีความกระฉับกระเฉง คล่องแคล่วว่องไว รู้จักเอาใจใส่รักษาความสะอาดของร่างกายอยู่เสมอ

ด้านการปกครอง ครูพลศึกษาจะต้องมีความสามารถปฏิบัติตามการปกครองแบบประชาธิปไตย สามารถกระตุ้นนักเรียนให้มีการยอมรับและปฏิบัติตามกฎระเบียบที่วางไว้ สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่อาจเกิดขึ้นได้ทัน่วงที

ด้านการกีฬาและความสามารถทางกีฬา ครูพลศึกษาจะต้องมีความสามารถสอนและเล่นกีฬาได้หลายอย่าง สามารถเป็นกรรมการตัดสินกีฬาโดยทั่วไปได้

ด้านการวัดและประเมินผล ครูพลศึกษาจะต้องเข้าใจหลักและวิธีการประเมินผลทางพลศึกษาอย่างดี สามารถวัดผลได้ด้วยวิธีการสังเกต สามารถประเมินผลได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ด้านการให้บริการ ครูพลศึกษาจะต้องมีความสามารถในการจัดการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน สามารถแนะนำแหล่งวิทยาการต่าง ๆ ให้เด็กได้

ในปี 2526 รังสรรค์ สีกรรักษา (2526 : 94-96) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีต่อสมรรถภาพการปฏิบัติงานของอาจารย์พลศึกษาในวิทยาลัยพลศึกษา" โดยส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริหาร จำนวน 44 คน อาจารย์พลศึกษา จำนวน 222 คน ผลการวิจัย พบว่า

1) ผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพในการปฏิบัติงานของอาจารย์พลศึกษา โดยส่วนรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงทั้ง 8 ด้านเรียงตามลำดับดังนี้ ด้านบุคลิกภาพ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านคุณธรรมความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ด้านความรู้และทักษะทางกีฬา ด้านหลักสูตรการสอนและการประเมินผลด้านวิชาการ ด้านการปกครองและการแนะนำ และด้านการปฏิบัติหน้าที่พิเศษต่าง ๆ

2) ความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษา เกี่ยวกับสมรรถภาพในการปฏิบัติงานของอาจารย์พลศึกษาในวิทยาลัยพลศึกษา พบว่า

2.1) ในด้านหลักสูตรการสอนและการประเมินผล ส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันว่า อาจารย์พลศึกษามีสมรรถภาพโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงในเรื่องเกี่ยวกับมีความสามารถในการสาธิตทักษะและสอนให้นักศึกษาเข้าใจ มีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรวิชาที่สอน เปิดโอกาสให้นักศึกษาซักถามและขินคิดตอบคำถามที่นักศึกษาสงสัย มีความสามารถในการแยกทักษะที่สอนให้เป็นไปตามลำดับขั้นก่อน มีความเข้าใจในความมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาพลศึกษาในวิทยาลัยพลศึกษา และมีความเข้าใจหลักวิธีการประเมินผล การให้คะแนนในวิชาพลศึกษา

2.2) ในด้านวิชาการ ส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันว่า อาจารย์พลศึกษามีสมรรถภาพโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงในเรื่องเกี่ยวกับเป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาทางด้านพลศึกษามาโดยเฉพาะ จบการศึกษาดังแต่ปริญญาตรีขึ้นไป มีความรู้และทักษะทางพลศึกษา และสามารถนำไปสอนนักศึกษาได้ มีความรู้ในเทคนิคและทักษะในการถ่ายทอดความรู้ด้านพลศึกษา สามารถวิเคราะห์และสาธิตกิจกรรมพลศึกษาต่าง ๆ ได้

2.3) ในด้านการปกครองและการแนะแนว ส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันว่า อาจารย์พลศึกษามีสมรรถภาพด้านนี้ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงในเรื่องเกี่ยวกับสร้างเสริมและให้กำลังใจในการเรียนของนักศึกษา ส่งเสริมและกระตุ้นให้นักศึกษารู้จักช่วยตนเอง สามารถควบคุมดูแลส่งเสริมนักศึกษาในการทำกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน ให้คำปรึกษาแนะนำในปัญหาการเรียนของนักศึกษาและปกครองชั้น โดยยึดหยุ่นตามสภาพการเรียนการสอน

2.4) ในด้านการปฏิบัติหน้าที่พิเศษต่าง ๆ ส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันว่า อาจารย์พลศึกษามีสมรรถภาพด้านนี้ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงในเรื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ในด้านให้ความร่วมมือในกิจกรรมของชุมชน ด้านกิจกรรมนักเรียน และในด้านส่งเสริมเผยแพร่พลศึกษาในชุมชน และมีความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำ ในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการเงินและการบัญชี ด้านห้องสมุดและด้านโสตทัศนศึกษา

2.5) ในด้านคุณธรรมความรับผิดชอบต่อนักเรียนส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันว่า อาจารย์พลศึกษามีสมรรถภาพ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงในเรื่องเกี่ยวกับถือว่าการสอนพลศึกษาเป็นอาชีพที่มีเกียรติ มีความกระตือรือร้นในการถ่ายทอดความรู้ให้กับนักศึกษา มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อนักเรียนและอาชีพของตน มีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบสูง และตั้งใจปฏิบัติหน้าที่อย่างเคร่งครัดและสอนตรงตามเวลา

2.6) ในด้านบุคลิกภาพ ส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันว่า อาจารย์พลศึกษามีสมรรถภาพ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงในเรื่องเกี่ยวกับ มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีความเข้มแข็งอดทนในการปฏิบัติงานทุกอย่าง มีความเชื่อมั่นในตนเอง ตัดสินใจได้รวดเร็ว มีน้ำเสียงที่เฉียบขาดในขณะที่สอน และมีความคล่องแคล่วว่องไว

2.7) ในด้านมนุษยสัมพันธ์ ส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันว่า อาจารย์พลศึกษามีสมรรถภาพ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงในเรื่องเกี่ยวกับ มีนิสัยและจิตใจที่เป็นมิตรที่ดีกับบุคคลทั่วไป ให้ความร่วมมือในกิจกรรมที่วิทยาลัยจัดขึ้น มีความรู้สึกเสียสละและมีน้ำใจเป็นนักกีฬา สามารถทำงานร่วมกับผู้บังคับบัญชา และอาจารย์ในวิทยาลัยได้ และใช้กิจกรรมทางพลศึกษาและสันทนาการ ประสานความร่วมมือของชุมชนให้เข้ากับวิทยาลัยได้

2.8) ในด้านความรู้และทักษะทางกีฬา ส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันว่า อาจารย์พลศึกษามีสมรรถภาพ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงในเรื่องเกี่ยวกับ มีความชำนาญและเชี่ยวชาญในการเล่นกีฬางานประเภท สร้างค่านิยมที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเป็นผู้เล่นและผู้ดูกีฬาที่ดี มีประสบการณ์ในการจัดการแข่งขันกีฬาและกรีฑา มีประสบการณ์ในการเป็นกรรมการแข่งขันกีฬาและกรีฑาต่าง ๆ และมีความขยันฝึกซ้อม และศึกษาค้นคว้าวิธีการใหม่ ๆ

ปี 2526 ธีรชัย สุทราภัย (2526 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "พฤติกรรมการสอนของอาจารย์พลศึกษาในวิทยาลัยครู ตามการรายงานของตนเอง" โดยส่งแบบสอบถามไปยังอาจารย์พลศึกษา จำนวน 72 คน นักศึกษาวิชาเอกพลศึกษา จำนวน 240 คน ผลการวิจัย พบว่า

1) อาจารย์พลศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมการสอนของตนเองอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับดังนี้คือ พฤติกรรมการสอนด้านวินัยในการเรียนการสอน ด้านคุณลักษณะส่วนตัวในการสอน ด้านการมอบงานให้ปฏิบัติ ด้านการดำเนินการสอน ด้านการเตรียมการสอน ด้านการประเมินผลการเรียนการสอน ด้านการจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน และด้านการใช้อุปกรณ์การสอน

2) นักศึกษาวิชาเอกพลศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมการสอนของอาจารย์พลศึกษาอยู่ในระดับมากและระดับปานกลาง เรียงตามลำดับดังนี้คือ พฤติกรรมการสอนด้านวินัยในการเรียนการสอน ด้านคุณลักษณะส่วนตัวในการสอน ด้านการมอบงานให้ปฏิบัติ ด้านการดำเนินการสอน ด้านการเตรียมการสอน ด้านการใช้อุปกรณ์การสอน ด้านการประเมินผลการเรียนการสอน และด้านการจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน

ในปี 2528 ขวัญชัย สิงห์รักษา (2528 : 4-3) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครู และครูพลศึกษาเกี่ยวกับสมรรถภาพของครูพลศึกษา ในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า

ทั้งผู้บริหาร โรงเรียน ครู และครูพลศึกษามีความเห็นว่าคุณครูพลศึกษาในโรงเรียนระดับประถมศึกษา มีสมรรถภาพในด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้อยู่ในระดับมาก คือ แข่งขันภายในโรงเรียน และการจัดการแข่งขันกีฬาระหว่างโรงเรียนดี มีความรู้เกี่ยวกับสุขภาพอนามัยเป็นอย่างดี และมีความเข้าใจความมุ่งหมายของหลักสูตร วิชาพลศึกษาในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยการสอนพลศึกษา สามารถสาธิตการสอน กิจกรรมต่าง ๆ ได้ดี สามารถปกครองชั้นเรียนได้อย่างมีระเบียบ และสามารถชี้แจงแรงจูงใจในการสอน

ด้านการประเมินผล ครูพลศึกษาเป็นผู้มีความสามารถประเมินผลได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ มีความเข้าใจหลักและวิธีการประเมินผลทางพลศึกษาได้ดี และสามารถเลือกวิธีวัดผลได้อย่างเหมาะสม

ด้านความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ครูพลศึกษาเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อหน้าที่ และอาชีพของตนเอง สามารถอุทิศเวลา และตัวเองให้กับงานในหน้าที่ได้สูง เอาใจใส่ตักเตือนและชี้แจงเมื่อนักเรียนกระทำผิด

ด้านมนุษยสัมพันธ์ ครูพลศึกษาสามารถให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนและชุมชน เป็นเพื่อนที่ดีกับครูทุกคนในสาขาวิชาเดียวกันและต่างสาขาวิชา และสามารถทำงานร่วมกับผู้บังคับบัญชาได้ดี

ด้านบุคลิกภาพ ครูพลศึกษาสามารถปฏิบัติตนให้เป็นผู้เล่น ผู้ดูกีฬาที่ดี มีความกระฉับกระเฉง คล่องแคล่วว่องไว กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล

ด้านสุขภาพ ครูพลศึกษามีความตระหนักในความสำคัญของพลศึกษา ที่มีต่อสุขภาพร่างกายและจิตใจ เป็นผู้ที่มีสุขภาพทางกายและทางจิตดี งดเว้นการเสพสิ่งเสพติด และสามารถเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ได้

ด้านคุณลักษณะและเจตคติ ครูพลศึกษามีความซื่อสัตย์สุจริต ยุติธรรม มีคุณธรรมและน้ำใจนักกีฬา มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพ มีความเข้มแข็งอดทน สามารถเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

ปี 2529 เด็ชชาด รามสูต (2529 : ๖-๖) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สมรรถภาพของครูพลศึกษาด้านการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าหมวดวิชาพลานามัย และครูพลศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 ผลการวิจัย พบว่า

ทั้งผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าหมวดวิชาพลานามัย และครูพลศึกษามีความคิดเห็นว่าครูพลศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา มีสมรรถภาพในด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้อยู่ในระดับมาก คือ

ด้านหลักสูตรและวิชาการ ครูพลศึกษามีความเข้าใจวัตถุประสงค์ของการจัดการแข่งขันกีฬาภายใน และภายนอกโรงเรียน มีความสามารถในการตัดสินกีฬาได้ และมีความเข้าใจหลักการและปรัชญาทางพลศึกษา

ด้านการสอน ครูพลศึกษาสามารถอธิบายและสาธิตทักษะทางกีฬา สามารถจัดและปกครองชั้นเรียนได้อย่างเป็นระเบียบ มีประสิทธิภาพ มีความรู้ความเข้าใจในการสอนให้เด็กได้เล่นกีฬาได้หลายประเภท และสามารถสอนวิชาพลศึกษาให้บรรลุตามความมุ่งหมายที่วางไว้

ด้านการวัดผลและประเมินผล ครูพลศึกษามีน้ำใจนักกีฬา มีความเชื่อมั่นในตัวเอง มีความกระฉับกระเฉง คล่องแคล่วว่องไวในการปฏิบัติงาน มีอารมณ์ขันและร่าเริงแจ่มใสและมีความอดทนไม่ย่อหือต่ออุปสรรคทั้งปวง

ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ครูพลศึกษามีความรักและศรัทธาในวิชาชีพ พลศึกษา มีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตน มีความซื่อสัตย์สุจริตและยุติธรรม และเป็นผู้เสียสละเพื่อส่วนรวม

ด้านมนุษยสัมพันธ์ ครูพลศึกษาให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่าง ๆ ของ โรงเรียนและชุมชน มีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือเพื่อนครู และนักเรียน และสามารถปรับตัวให้เข้ากับบุคคลอื่น ๆ ได้ดี

ด้านการอบรม การปกครอง และการเป็นผู้นำ ครูพลศึกษามีความยึดมั่น ในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ รักษาความลับของพระราชการและ นักเรียนได้ดี และรู้จักหน้าที่ของตนที่มีต่อส่วนรวม

ด้านสุขภาพ ครูพลศึกษามีความภูมิใจในตนเอง และอาชีพครูพลศึกษา เป็นผู้ที่มีสมรรถภาพทางกายดี และตระหนักในความสำคัญของการพลศึกษา และ โครงการสุขภาพโรงเรียนที่มีต่อสุขภาพทางกาย สุขภาพทางจิตของตนเอง และ ของนักเรียน

2. งานวิจัยในต่างประเทศ

เกรเบล (Graybeal, 1941 : 741-744) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียน โดยการสอบถามเกี่ยวกับคุณสมบัติ คุณลักษณะของครูพลศึกษาที่สำคัญ ที่สุด ผลปรากฏว่าสิ่งที่สำคัญที่สุดคือพลศึกษาควรมีสภาพร่างกายดี มีคุณลักษณะและ บุคลิกภาพดี

มาร์ติน (Martin, 1944 : 243-245) ได้สรุปผลจากการวิจัยว่า สถิติปัญญา ของครูพลศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการสอน หรือการ ถ่ายทอดความรู้ของครู

มอนต์โกเมอรี (Montgomery, 1951 : 463-489) ได้ทำการศึกษาและ วิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะและคุณสมบัติพิเศษของครูพลศึกษา สรุปได้ว่า ครูพลศึกษา ควรมีบุคลิกภาพดี มีทักษะทางด้านร่างกายดี สถิติปัญญาดี มีสุขภาพดี และมีความ คล่องแคล่วว่องไว

แคสเซล และ จอห์น (Cassel and John, 1960 : 119-124) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ คุณลักษณะของครูที่มีประสิทธิภาพและครูที่ไม่มีประสิทธิภาพ โดยการใช้การ

วิเคราะห์รายงานที่เกี่ยวกับประสิทธิภาพของครู โดยให้อาจารย์ใหญ่เป็นผู้กรอกรายละเอียด พบว่า ครูพลศึกษาควรมีคุณลักษณะส่วนตัวในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 1) ด้านความสามารถในการประสานงานได้ดี
- 2) มีความกระตือรือร้น จลาคเฉียบแหลม และมีสติปัญญา
- 3) มีจินตนาการและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
- 4) มีลักษณะของความเป็นนักกีฬา
- 5) ชอบบริการและช่วยเหลือบุคคลอื่น

คาสเซล และจอห์น (Cassel and Johns, 1960 : 119-124) ได้ทำการวิจัยโดยการสัมภาษณ์บุคคลต่าง ๆ เกี่ยวกับคุณสมบัติและคุณลักษณะของครูพลศึกษา ที่ควรจะมีสรุปผลจากการสัมภาษณ์ได้ว่า

- 1) ครูต้องรู้เนื้อหาวิชาที่ตัวเองสอนเป็นอย่างดี
- 2) ครูต้องมีความสนใจต่อนักเรียนแต่ละคน
- 3) ครูต้องเคารพในตัวนักเรียนและเป็นที่ยอมรับของนักเรียน
- 4) ครูควรมีความสามารถในการจูงใจ กระตุ้นให้นักเรียนคิดเป็น
- 5) ครูต้องสนใจและทำให้เนื้อหาวิชาที่สอนนำไปใช้ในชีวิตจริงได้
- 6) ครูควรมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
- 7) ครูต้องมีความสามารถด้านการใช้ภาษา พูดเป็น แต่งกายเรียบร้อย

สุภาพ

- 8) ครูต้องมีความยุติธรรม ซื่อสัตย์ เรื่องเกี่ยวกับนักเรียน
- 9) ครูต้องมีอารมณ์ขัน ควบคุมอารมณ์ตนเองได้
- 10) ครูต้องสามารถเข้าใจคนอื่น ๆ ได้ดี

งานวิจัยอื่น ๆ ของ คาสเซล และ จอห์น คือการสำรวจความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในสถาบันวิชาชีพ ครูใหญ่ ครู และนักเรียน เกี่ยวกับพฤติกรรมที่มีประสิทธิภาพและไม่มีประสิทธิภาพของครูพลศึกษา สรุปได้ดังนี้คือ

พฤติกรรมที่มีประสิทธิภาพห้องประกอบด้วย

- 1) มีความกระตือรือร้นดีเด่น มีชีวิตชีวา
- 2) สนใจเด็ก เห็นอกเห็นใจนักเรียน มีความเป็นมิตร
- 3) มีอารมณ์ขัน

- 4) ควบคุมตนเองได้
 - 5) ยุติธรรม
 - 6) ยอมรับความผิดพลาด
 - 7) ช่วยเหลือนักเรียนอย่างเต็มใจ ส่งเสริมให้ทำงานดีที่สุด
 - 8) ชื่นชมกับงานที่ทำได้
 - 9) มีระเบียบไม่มากเกินไป
 - 10) มีความยืดหยุ่น
 - 11) ทำงานอย่างมีแผนและจัดดำเนินการดี
 - 12) มีความเพียรพยายาม อดทนต่อสู้กับอุปสรรค
- ส่วนพฤติกรรมที่ไม่มีประสิทธิภาพเป็นดังนี้คือ
- 1) มีลักษณะเบื่อหน่าย ไม่มีความสุข อารมณ์เสียและเคร่งเครียด
 - 2) ไม่สนใจเด็ก ไม่สนใจปัญหาของเด็ก ลำเอียง ไม่มีความยุติธรรม
 - 3) ไม่ยอมรับผิด
 - 4) ขี้บ่น ใช้คำเหยียด ไม่ให้กำลังใจเด็กนักเรียน
 - 5) ไม่มีการวางแผนในการทำงานหรือวางแผนน้อย
 - 6) ใช้คำพูดไม่ชัดเจน
 - 7) ชอบหัวเราะเยาะคนอื่น
 - 8) ไม่ชอบให้ความช่วยเหลือผู้อื่น
 - 9) ไม่มีการยืดหยุ่นในการทำงาน
 - 10) ไม่สนใจต่อศักยภาพของนักเรียน

บัคเคอร์ (Bucker, 1972 : 560) ได้สำรวจความคิดเห็นของเด็กวัยรุ่น อายุ 14-18 ปี เกี่ยวกับคุณสมบัติของครูพลศึกษาที่มีความจำเป็นสำหรับผู้นำในปี ค.ศ. 1960 คือ ครูพลศึกษาควรมีความคิดดี 29% สามารถทำงานร่วมกับกลุ่มได้ดี 24% มีความรู้และทักษะต่าง ๆ 22% มีความประพฤติสุภาพเรียบร้อย 22% ความเป็นที่เชื่อถือและเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป 21% รูปร่างท่าทางดี มีความรู้รวม 16% แข็งแรง อดทน ทนทาน 10% และอื่น ๆ 15%

สรุปแล้วก็คือคุณสมบัติของครูพลศึกษาที่จำเป็นสำหรับผู้นำใน New York ในปี ค.ศ. 1960 คือ ต้องมีความคิดดี ทำงานร่วมกับกลุ่มได้ดี มีความสำคัญจำเป็นมากที่สุด และความรู้ด้านทักษะ รองลงมา ส่วนคุณสมบัติที่จำเป็นน้อยที่สุดคือ ความแข็งแรง อุดม ทนทาน

นอกจากนี้ บัคเกอร์ (Bucher, 1972 : 559-560) ได้วิจัยลักษณะของครูที่ดี และคุณสมบัติที่เป็นประโยชน์ต่อวิชาชีพ โดยการใช้แบบสอบถาม Check List สืบหาความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลที่จะเป็นครูพลศึกษาในอนาคตว่า มีทัศนคติต่อการสอนพลศึกษาอย่างไรบ้าง สรุปลักษณะได้ 6 อย่าง ดังนี้

1) ครูอาจประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการสอนได้ ถ้าหากครูสามารถร่วมกิจกรรมได้ เป็นสมาชิกชุมชนต่าง ๆ รู้จักคน มีความเห็นใจ มีมนุษยสัมพันธ์

2) เป็นนักวิชาการ ชอบศึกษาหาความรู้จากวิชาต่าง ๆ เสมอ ศึกษาหาความรู้ก่อนที่จะสอน

3) มีอารมณ์ขัน ใช้วิธีแก้ปัญหาอย่างนุ่มนวลในสถานการณ์ที่ตึงเครียด

4) มีสุขภาพทางกายและทางจิตดี

5) ชอบช่วยเหลือและบริการผู้อื่น

6) มีคุณสมบัติเป็นผู้นำที่ดี จัดกิจกรรมร่วมกับบุคคลอื่น ๆ ได้ และสามารถบริหารจัดการเป็นผู้นำให้เด็กนักเรียนเห็นเอาเป็นตัวอย่าง

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการศึกษาคุณลักษณะของครูพลศึกษา จะเห็นได้ว่าวิชาชีพครูนั้นเป็นวิชาชีพที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเยาวชน ให้เป็นคนที่มีคุณภาพ เป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติโดยส่วนรวม ครูพลศึกษานอกจากจะมีคุณลักษณะเหมือนครูโดยทั่วไปแล้ว ยังต้องมีทักษะทางด้านวิชาชีพ มีบุคลิกภาพที่ดีประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในทำนองคลองธรรมเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานและบุคคลทั่วไปและงานบรรลุผลตามเป้าหมายคือคุณภาพของนักเรียน